

Liceu

Opera
Barcelona

Píkovaia dama

PIOTR ÍLITX TXAIKOVSKI

Amb el suport de:

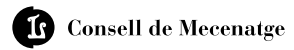
idealista

Temporada 2021-2022

[Tornar a l'índex](#)

Fundació Gran Teatre del Liceu

Patronat de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President d'honor

Pere Aragonès García

President del patronat

Salvador Alemany Mas

Vicepresidenta primera

Nàtalia Garriga Ibáñez

Vicepresidenta segona

Víctor Francos Díaz

Vicepresident tercer

Jordi Martí Grau

Vicepresidenta quarta

Núria Marín Martínez

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Jordi Foz Dalmau, Irene Rigau Oliver, Josep Ferran Vives Gràcia, Àngels Barbarà Fondevila

Vocals representants del Ministerio de Cultura y Deporte

Eduardo Fernández Palomares, Amaya de Miguel Toral, Joan Francesc Marco Conchillo, Santiago de Torres Sanahuja

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Marta Clari Padrós, Josep Maria Vallès Casadevall

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Joan Carles Garcia Cañizares

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Javier Coll Olalla, Manuel Busquet Arrufat, Ignasi Borrell Roca, Josep Maria Coronas Guinart, Àgueda Viñamata y de Urruela

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Luis Herrero Borque, Elisa Durán Montolí, José Manuel Casas Aljama, Alfonso Rodés Vilà

Patrons d'honor

Josep Vilarsau Salat, Manuel Bertrand Vergès

Secretari no patró

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

Comissió Executiva de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President

Salvador Alemany Mas

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Nàtalia Garriga Ibáñez, Jordi Foz Dalmau

Vocals representants del Ministerio de Cultura y Deporte

Amaya de Miguel Toral, Antonio Garde Herce

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Jordi Martí Grau, Marta Clari Padrós

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Joan Carles Garcia Cañizares

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Javier Coll Olalla, Manuel Busquet Arrufat

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Luis Herrero Borque, Elisa Durán Montolí

Secretari

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

[Tornar a l'índex](#)

Liceu
Opera
Barcelona

**Amb vosaltres fem gran el Liceu.
Moltes gràcies!**

Temporada artística

[Tornar a l'índex](#)

Petit Liceu i LiceuAprèn

LiceUnder35

LiceuApropa

[Tornar a l'índex](#)

Col·laboren

HAYAS
MEDIA GROUP

renfe

signify
the meaning of light

nexica | econocom

hispasat

ALMA
Barcelona

CATALONIA
HOTELS & RESORTS

EL PALACE
BARCELONA

EUROSTARS
HOTELS

Gramona

GRUNDIG

JARCLOS

MONTIBELLO
EXPERIENCE BEAUTY

SINGULARIS
El catering de autor

SUMAROCA

Mitjans de comunicació

LA VANGUARDIA

el Periódico

ara.cat

3 CATALUNYA
RÀDIO

rtve
Catalunya

TimeOut
BARCELONA

SpainMedia.®

COPE
CATALUNYA

SE2 CATALUNYA

ONDA
CERO

EL PUNT
AVUI+

MAIN

ABC

ÓA
ÓPERA
ACTUAL

RAC1

EL PAÍS

theNIP
THE NEW BARCELONA POST

Clear Channel

[Tornar a l'índex](#)

Benefactors

Carlos Abril
 Muntsa Alcañiz
 Salvador Alemany
 Fernando Aleu
 José Aljaro
 Shawn Anderson
 Esperanza Aubert
 Josep Balcells
 Mercedes Barceló
 Elena Barraquer
 Joaquim Barraquer
 Rafael Barraquer
 David Barroso
 Núria Basi
 Mercedes Basso
 Carmen Bastardas
 Margarita Batllori
 Manuel Bertran
 Manuel Bertrand
 Agustí Bou
 Josep M. Bové
 Carmen Buqueras
 Cucha Cabané
 Jordi Calonge
 Joan Camprubi
 Montserrat Cardelús
 Alejandro Caro
 Aurora Catà
 Ramon Centelles
 Guzmán Clavel
 Sergio Corbera
 Javier Cornejo
 Rosa Culler
 Lluís de la Rosa
 M. Dolors i Francesc
 Maria Rosela Donahower
 Meya Durall
 Francisco Egea
 Lorena Encabo
 Fernando Encinar
 Joan Esquirol
 Antonio Establés
 Patricia Estany
 Marisa Falcó
 Magda Ferrer-Dalmau
 Inés Fisas
 Albert Foraster
 Mercedes Fuster
 José Gabeiras
 Jorge Gallardo
 Albert Garriga

Pau Gasol
 Francisco Gaudier
 Anna Gener
 Lluís M. Ginjaume
 Ezequiel Giró
 M. Inmaculada Gómez
 Andrea Gömöry
 Casimiro Gracia
 Jaume Graell
 Quica Graells
 Ainhoa Grandes
 Francisco A. Granero
 Pere Grau
 Calamanda Grifoll
 Poppy Grijalbo
 Francesca Guardiola
 Maria Guasch
 Bernardo Hernández
 Pepita Izquierdo
 Gabriel Jené
 Mónica Lafuente
 Sofia Lluch
 Ma. Teresa Machado
 Waltraud Maczassek
 Rocio Maestre
 Carmen Marsá
 Mercedes Marsol
 Jaume Mercant
 Josep Milian
 Inma Miquel
 Verónica Mimoun
 José M. Mohedano
 Alexandra Molina-Martell
 Joan Molins
 Victòria Moncunill
 Josep Oliu
 Victoria Parera
 Ivan Pons
 M. Carmen Pous
 Marian Puig
 Martina Priebe
 Victòria Quintana
 Juan Bautista Renart
 Francisco Reynés
 Blanca Ripoll
 Miquel Roca
 Pedro Roca-Cusachs
 Alfonso Rodés
 Gonzalo Rodés
 Josep Sabé
 Francisco Salamero

Josep Ll. Sanfeliu
 Elina Selin
 Maria Soldevila
 Rafael Soldevila
 Jordi Soler
 Karen Swenson
 Manuel Terrazo
 August Torà
 Ernestina Torelló
 Josep Turró
 Joan Uriach
 Joaquim Uriach
 Marta Uriach
 Manuel Valderrama
 Gloria Ventós
 Josep Viader
 Josep Vilarasau
 Maria Vilardell †
 Salvador Viñas

Benefactors joves

Ferran Agulló
 Pablo Álvarez-Cuevas
 Lidia Arcos
 Gonzalo Ayesta
 Paula Barrachina
 Marc Busquets
 Inés Cuatrecasas
 Marta Cuatrecasas
 Patricia Ferrer
 Víctor García
 Enric Girona
 Albert Hernández
 Mario Herrera
 Andrés Kuperman
 Rodrigo López de Armentia
 Santiago Lucas
 Alexandra Maratchi
 Esther Mas
 Juan Molina-Martell
 Felipe Morenés
 Santiago Pons-Quintana
 Julia Puig
 Esperanza Schröder
 Claudia Segura
 Carlos Torres

Amb vosaltres fem gran el Liceu.
Moltes gràcies!

Liceu
Opera
Barcelona

10

—

Fitxa tècnica

11

—

Fitxa artística

12

—

Repartiment

17

—

Orquestra

19

—

Cor

21

—

Amb el teló
abaixat

28

—

Píkovaia dama

Víctor Garcia
de Gomar

33

—

Sobre
la producció

37

—

Argument
de l'obra

43

—

Comentaris
musicals

46

English
synopsis

52

Les addiccions
dels personatges
operístics

Eva Sandoval

61

Píkovaia dama,
al Liceu

Jaume Tribó

80

Biografies

69

Cronologia

77

Playlist
Píkovaia dama

Víctor García
de Gomar

idealista

orgullós mecenes del Gran Teatre del Liceu

Píkovaia dama

PIOTR ÍLITX TXAIKOVSKI

Òpera en tres actes

Llibret de Módest Ílitx Txaikovski basat en l'obra homònima de Puixkin.

Funcions: 26, 27 de gener i 1, 2, 4, 5, 6, 8, 10 i 11 de febrer de 2022

7 de desembre de 1890: estrena absoluta al Teatre Mariïnski de Sant Petersburg

1 de desembre de 1922: estrena a Barcelona, al Gran Teatre del Liceu

4 de juliol de 2010: darrera representació al Liceu

Total de representacions al Liceu: 31

Gener 2022		Torn
26	19 h	B
27	19 h	P (PA)
Febrer 2022		Torn
1	19 h	D
2	19 h	G
4	19 h	PB
5	19 h	C
6	17 h	T
8	19 h	A
10	19 h	H
11*	19 h	E

(*): Amb audiodescripció

Durada aproximada: 3 h 50 min

Acte I: 70 min / **Entreacte:** 30 min / **Acte II:** 60 min / **Entreacte:** 20 min / **Acte III:** 50 min

Fitxa artística

Direcció musical

Dmitri Jurowski

Producció

Gran Teatre del Liceu

Direcció d'escena

Gilbert Deflo

Cor del Gran Teatre del Liceu

(Pablo Assante, director)

Escenografia

William Orlandi

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

Coreografia

Nadejda L. Loujine

VEUS - Cor Infantil Amics de la Unió

(Josep Vila i Jover, director)

Vestuari

William Orlandi

Assistència a la direcció musical

Emmanuel Niubò

Il·luminació

Albert Faura

Assistents musicals

Véronique Werklé, Alexandra Goloubitskaia, David-Huy Nguyen-Phong, Vanessa Garcia, Jaume Tribó

Assistència a la direcció d'escena

Albert Estany

Assistència al vestuari

Maria Vittoria

Repartiment

Hermann

Yusif Eyvazov 26 de gener

i 2, 5, 8, 10 de febrer

George Oniani 27 de gener

i 1, 4, 6, 11 de febrer

Comte Tomski / Zlatogor

Łukasz Goliński 26 de gener

i 1, 5, 8, 11 de febrer

Gevorg Hakobyan 27 de gener

i 2, 4, 6, 10 de febrer

Príncep Ieletski

Rodion Pogossov 26 de gener

i 1, 5, 8, 11 de febrer

Andrey Zhilikhovsky 27 de gener

i 2, 4, 6, 10 de febrer

Txekalinski

David Alegret

Surin

Ivo Stanchev 26, 27 de gener

i 8, 10, 11 de febrer

Albert Estany / Dimitar Darlev 1 de febrer

Nika Guliashvili 2, 4, 5, 6 de febrer

Txaplitski

Antoni Lliteres

Nuramov

Dimitar Darlev 26 de gener

i 1, 4, 6 i 10 de febrer

Miquel Rosales 27 de gener

i 2, 5, 8 i 11 de febrer

Mestre de cerimònies

Marc Sala 26, 27, 31 de gener

i 1, 2, 4, 5, 6 de febrer

Antoni Lliteres 8, 10 i 11 de febrer

La comtessa

Elena Zaremba 26 de gener

i 1, 5, 8, 11 de febrer

Larissa Diadkova 27 de gener

i 2, 4, 6 i 10 de febrer

Lisa

Lianna Haroutounian 26 de gener

i 1, 5, 8, 11 de febrer

Irina Churilova 27 de gener

i 2, 4, 6, 10 de febrer

Polina / Milvozor

Lena Belkina 26 de gener

i 1, 4, 6, 8, 10, 11 de febrer Cristina

Faus 27 de gener

i 2, 5 de febrer

La governanta

Mireia Pintó

Maixa

Gemma Coma-Alabert

Priliepa

Mercedes Gancedo 26 de gener i

1, 5, 8, 11 de febrer

Serena Sáenz 27 de gener

i 2, 4, 6, 10 de febrer

Actrius / actors

Isabel Llanos
Aina Tomás
Mathilde Eloy
Carla Ricart
Maria Fontana
Noelia Rua
Adriana Barrabés -
Lidia Hill

Alberto Aymar
Miquel Roca
Oscar Lozano
Marc Oller
Pedro L.Yarianhuan
Moises Bravo
David Ortega
Jano Sanvicente
Omar Tubau
David Aixalà
Jordi Vicente
David Aparicio
Paco López Romero
Xavier Alomà
Pau Zeiss
Adrià Sanchez
Abel Hernandez
Arnau Álvarez
Miguel Adrian Rodriguez

Ballarines / ballarins

Milena Barquilla
Eloïse Rose
Fuencisla Cáceres
Maria Bruguet
Olga Mykhailichenko (Or)
Jessica Rapelli
Lidia Ibañez

Pol Galcera
Valentin Pagliaricci (Or)
Xavier Martínez
Biel Torra
Leandro Jose Perez
Heyler Lameda
Javier Mejía

Un esclat fugaç de nostàlgia i engany. Després l'erm de la realitat, vast, buit, inconsolable. La cobdícia marca la senda com un fanal cremant oli. Foc agre. El final estava escrit des del primer indici de llum. Una tomba és un niu de murmuris. Fantasma, venjança, origen. Els secrets sempre hi tornen.

The Glass Essay (Glass, Irony and God, 1992)

Everything I know about love and its necessities
I learned in that one moment
when I found myself
thrusting my little burning red backside like a baboon
at a man who no longer cherished me.
There was no area of my mind
not appalled by this action, no part of my body
that could have done otherwise.
But to talk of mind and body begs the question.

Anne Carson

“El fantàstic ha de ser tan proper a la realitat que et sentis obligat a creure-hi. Puixkin va escriure *Píkovaia dama* –el sùmmum de l’art fantàstic– i arribes a creure que Hermann té realment una visió i que aquesta correspon a la seva visió del món; tot i això, a la fi del relat, no pots decidir si aquesta visió neix de la naturalesa mateixa de Hermann o si realment és d’aquells éssers que entren en contacte amb el més enllà [...]. Això és l’art!”

Fiódor Dostoievski

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu és l'orquestra més antiga de l'Estat espanyol. Durant gairebé 170 anys d'història, l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu ha estat dirigida per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knapperstbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko.

Ha estat la protagonista de les estrenes del gran repertori operístic a la península ibèrica del barroc als nostres dies i al llarg de la seva història ha dedicat també una especial atenció a la creació lírica catalana. Va fer el seu debut el 1847 amb un concert simfònic dirigit per Marià Obiols, essent la primera òpera *Anna Bolena*, de Donizetti. Des de llavors ha actuat de forma continuada durant totes les temporades del Teatre. Internacionalment cal destacar el Concert per la Pau i els Drets Humans, organitzat per la Fundació Onuart, retransmès des de la seu de les Nacions Unides a Ginebra el passat 9 de desembre del 2017.

Després de la reconstrucció de 1999 han estat directors titulars Bertrand de Billy (1999-2004), Sebastian Weigle (2004-2008), Michael Boder (2008-2012) i, des de setembre del 2012, Josep Pons.

Intèrprets

Violí I

- Kostadin Bogdanoski
- ◆ Olga Aleshinsky
- Joan Andreu Bella
- Birgit Euler
- Aleksandar Krapovski
- Sergey Maiboroda
- Oleg Shport
- Oksana Solovieva
- Raul Suárez
- Renata Tanellari
- Yana Tsanova
- Paula Banciu

Violí II

- ▲ Emilie Langlais
- ◆ Rodica Monica Harda
- Mercè Brotons
- Andrea Ceruti
- Charles Courant
- Kalina Macuta
- Mihai Morna
- Alexandre Polonski
- Sergi Puente
- Annick Puig

Viola

- ▲ Alejandro Garrido
- ◆ Fulgencio Sandoval
- Claire Bobij
- Bettina Brandkamp
- Franck Tollini
- Marie Vanier
- Josep Bracero
- Adrià Trulls

Violoncel

- ▲ Guillaume Terrail
- Matthias Weinmann
- Esther Clara Braun
- Juan Manuel Stacey
- Andrea Fernández
- Daniel Claret

Contrabaix

- ▲ João Seara
- ◆ Javier Serrano
- Sávio De La Corte
- Salvador Morera

Flauta

- ▲ Aleksandra Miletic
- Nieves Aliaño
- ▲ Sandra Luisa Batista

Oboè

- ▲ Cesar Altur
- Raúl Pérez
- ▲ Emili Pascual

Clarinet

- ▲ Juanjo Mercadal
- Dolors Payá
- Víctor de la Rosa

Fagot

- ▲ Bernardo Verde
- Juan Pedro Fuentes

Trompa

- ▲ Ionut Pogdoreanu
- Pablo Cadenas
- Jorge Vilalta
- Marc Garcia

Trompeta

- ▲ Francesc Colomina
- Javi Canto

Trombó

- ▲ Juan González
- David Morales
- ▲ Luis Bellver

Cimbasso

- ▲ José Miguel Bernabeu

Timpani

- ▲ Artur Sala

Percussió

- José Luis Carreres

Arpa

- Maria Jesús Ávila

Piano

- ▲ Vanessa Garcia

Banda interna

Trompeta

- ▲ Francesc Colomina
- Javi Cantos

Percussió

- José Luis Carreres

Cor del Gran Teatre del Liceu

El Cor del Gran Teatre del Liceu neix juntament amb el teatre el 1847 i protagonitza des d'aleshores les estrenes a l'estat espanyol de la pràctica totalitat del repertori operístic, del barroc als nostres dies. Al llarg d'aquests gairebé 170 anys, el Cor del GTL ha estat dirigit per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knapperstsbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko, i per els més grans directors d'escena.

El Cor del GTL s'ha caracteritzat històricament per una vocalitat molt adequada per a l'òpera italiana, consolidant un estil de cant de la mà del gran mestre italià Romano Gandolfi assistit pel mestre Vittorio Sicuri, que en fou el director titular al llarg d'onze anys i que creà una escola que ha tingut continuïtat amb José Luis Basso i Conxita Garcia i actualment amb Pablo Assante. També han estat directors titulars del Cor Peter Burian, Andrés Máspero i William Spaulding.

Intèrprets

Sopranos I

Margarida Buendia
María Genís
Hasmik Isahakyan
Olatz Gorrotxategi
Carmen Jimenez
Glòria López
Raquel Lucena
Raquel Momblant
Eun Kyung Park
Maria Casado
Immaculada Masramon
Jana Malkova
Alba Boix
Concepción Pérez

Sopranos II

Mariel Fontes
Mónica Luezas
Aina Martí
Mª Àngels Padró
Elisabet Vilaplana
Helena Zaborowska
Alina Zaplatina
Itziar Espinar
Soledad Vicente
Luciana Michelli

Mezzo-sopranos

Elisabeth Gillming
Gema Hernandez
Ekaterina Antipova
Olga Szabo
Guisela Zannerini
Numil Guerra
Olgica Milevska

Contralts

Mariel Aguilar
Sandra Codina
Yordanka Leon
Elizabet Maldonado
Ingrid Venter
Marta Planella
María Morella
María Grissel Ruiz
Laura García

Tenors I

José Luis Casanova
Xavier Martínez
José Ant^o Medina
Jordi Galán
Joan Prados
Llorenç Valero
Sergi Bellver
Marc Rendón
Jorge Jasso
Alberto Espinosa

Tenors II

Omar A. Jara
Graham Lister
Sung Min Kang
Enrique Bauer
Carles Cremades
Juan Ignacio Guzmán
Arnau Torres
Ezequiel Casamada
Roberto Redondo

Barítos

Xavier Comorera
Gabriel Diap
Lucas Groppo
Domingo Ramos
Joan Josep Ramos
Miquel Rosales *Narumov 2*
Alejandro Llamas
Alejandro Chatelet

Baixos

Miguel Ángel Currás
Dimitar Darlev *Narumov 2*
Ignasi Gomar
Ivo Mischev
Pau Bordas
Eduard Moreno
Domenico Laviola
Joan Sebastian Colomer
Antonio Duran
Paolo Guidoni
Alejandro Marínez
Xavier Casademont

VEUS - Cor Infantil Amics de la Unió

Mercè Angelats Castella
Queralt Barniol Romaní
Ingrid Baró Montserrat
Bruna Bertrams Farrés
Cristina Blanc Garriga
Anikó Cabré Farkasinszki
Núria Cañas Fradera
Aleix Chavarria Ginfarré
Marc Coca Caballero
Gerard Colomé Boter
Oriol Colomer López
Gemma Comín Ventura
Marc Costa Pachecho
Lucía Del Rio Ramírez
Ernest Duarte Ribera
Pau Entrena De Miguel
Berta Farrés Campoy
Jana Fontanella Garrigosa
Rita Gaig Colombo
Enya Garriga González
Gal·la Garriga Palau
Carla Gómez Molina
Victoria Ivanov Galbany
Tamirat Jové Fernández
Jan Llobet Amargant
Sandra López Paradís
Emma Maneja Izquierdo
Júlia Martínez de Sarasa Baiges
Laura Martínez Massés
Elna Maynou Gómez
Bruna Maynou Rodríguez
Gilda Mestre Ballús
Alma Morante Rodríguez
Marta Ocerans Tintó
Aleksandra Permyaner Dvoretzkaya
Ona Pijoan Balaguer
Clàudia Pujadas Villanueva
Mar Quingles Rovira
Caterina Ribas Pons
Jordi Riera Otzet
Arlet Romero Hengesbach
Emma Sayol Serrano
Martí Tous Baraldés
Pol Vila Brunés
Joan Vila Rodríguez
Valentina Virebayre Vela
Emma Yagüe Grau

AMB EL TELÓ ABAIXAT

Compositor

El nacionalisme musical va tenir una gran incidència en determinades zones del continent europeu. I això va afectar en gran mesura l'aparició d'una escola operística pròpia a Rússia. Emmirallats en el model imposat per Mikhaïl Glinka, els músics aplegats a l'entorn del conegut com a Grup dels Cinc (Balàkirev, Mussorgski, Rimski-Kórsakov, Cui i Borodín) van fer emergir una manera nova d'entendre el fet musical. Però al marge dels seus col·legues, Piotr Ílitx Txaikovski (1840-1893) va abraçar la causa de l'occidentalització, si bé no va deixar mai de ser fidel a alguns trets de la música russa. Nascut en el context d'una família benestant, va voler dedicar-se a la música tot i l'oposició del nucli familiar. Malgrat rebre en ocasions valoracions negatives de la crítica, les obres de Txaikovski van aconseguir una acceptació positiva arreu de Rússia, gràcies a un estil propi, perfectament recognoscible, en una producció que inclou música de cambra, concerts, música de ballet, òperes i simfonies. L'admiració que el compositor va despertar en molts dels seus contemporanis va fer que fins i tot tingués una

mecenes, Nadezhka von Meck, vídua rica que va mantenir amb el músic una intensa relació epistolar, tot i que per desig exprés de l'empresària mai no es van arribar a conèixer personalment.

Tanmateix, l'existència de Txaikovski va estar marcada per la desgràcia, a causa de l'inconformisme envers la seva pròpia obra, però sobretot per una homosexualitat turmentada i dissimulada en un context d'aparences que fins i tot va dur el músic a casar-se, amb el consegüent fracàs. Entre el 1869 i el 1892 (va morir l'any 1893), Txaikovski va escriure dotze òperes.

Libret i llibretista

La penúltima òpera del catàleg de Txaikovski compta amb llibret del seu germà Módest (1850-1916), inspirat en la novel·la breu homònima d'Aleksandr Serguéievitx Puixkin (1799-1837), un poeta i dramaturg que va inspirar molts dels textos operístics del nacionalisme rus.

Módest Txaikovski va ser l'abnegat confident del seu germà, sempre va estar al seu costat i en morir va ser el primer promotor d'un museu a la seva memòria. Al llarg de la seva vida, a més d'educador, va ser traductor de Shakespeare, poeta i llibretista d'òperes per a diversos compositors.

La història de *Píkovaia dama* aplega en una mateixa obra situacions diverses: fantasmagories, escenes d'apassionament amorós, moments de caire popular i números brillants, de gran lluïment per als cantants protagonistes.

Estrena

El 7 de desembre de 1890 (19 de desembre segons el calendari gregorià), el Teatre Mariïnski de Sant Petersburg acollia l'estrena de *Píkovaia dama*, després d'una llarga gestació de gairebé un any, tot i que el gruix de la composició Txaikovski la va gestar durant quaranta-quatre dies a Florència.

La primera representació va tenir bona acollida del públic, en part gràcies a una prestació excel·lent del tenor Nikolai Figner, que cantava el rol de Hermann. Dies més tard l'òpera arribava a Kíev i l'èxit es va repetir, així com al Teatre Bolxoi de Moscou, on *Píkovaia dama* triomfaria el novembre del 1891.

Estrena al Liceu

L'estrena a Barcelona (i a l'Estat espanyol) de *Píkovaia dama* va tenir lloc al Gran Teatre del Liceu l'1 de desembre de 1922, és a dir, ara fa cent anys. Eren temps d'efervescència de l'òpera russa, que plaïa especialment el públic barceloní. Serge Koussevitzky va ser l'encarregat de dirigir musicalment unes funcions que el crític del diari *La Publicitat* –que signava com a E. M. F.– va titllar de satisfactòries a nivell vocal, orquestral i escènic. L'autor confessa que l'òpera potser resulta massa llarga i té reserves sobre l'estil del compositor, que «ha sigut com un espill en el que s'ha emmirallat l'art alemany, francès i italià formant un *tout melangé* que té com a més sensible defecte una oscil·lació desesperant entre classicisme i romanticisme». Tanmateix, li perdona la vida arrecerant-se en la defensa que aquells mateixos anys Igor Stravinsky feia del ja difunt Txaikovski.

Píkovaia dama - Piotr Ílitx Txaikovski

[Tornar a l'índex](#)

Assaigs de *Píkovaia dama* al Gran Teatre del Liceu

Víctor Garcia de Gomar
Director artístic del Gran Teatre del Liceu

Píkovaia dama

A partir d'una adaptació lliure del conte d'Aleksandr Puixkin, el germà de Txaikovski, Módest, va preparar un llibret sobre el qual el compositor donà resposta en 44 dies (de gener a març, durant la seva estada a Florència) a un encàrrec dels Teatres Imperials Russos. Naixia *Píkovaia dama* (*La dama de piques*). Cercant el paral·lisme amb Shakespeare, hom podria considerar Puixkin com el pare de la llengua russa. Una de les seves moltes aportacions va ser la d'extreure harmonia dins el caos del món dels humans.

En un Sant Petersburg pels volts del 1800, el jove Hermann, que té el seu paradís en l'avenç social i els jocs d'atzar, sacrifica el seu amor per l'estimada, Lisa (neta i protegida de l'anciana comtessa, jugadora i coneguda com la «Dama de piques»), per la seva obsessió a aconseguir una fórmula màgica que té la comtessa i que li permetrà guanyar a les cartes.

La vella aristòcrata mor aterrida quan veu una arma a les mans de Hermann, però el seu fantasma se li apareixerà i li revelarà el secret per guanyar en el joc: tres, set, as (subjecte musical que impregna la partitura).

Amb aquesta fórmula Hermann torna al quarter, però pel camí troba Lisa, a qui ignora. Lisa es llança al riu i s'hi ofega. Havent provocat la mort de Lisa, Hermann guanya les primeres partides, però quan aposta tot el que té (confiat que guanyarà), en lloc de l'as apareix la dama de piques i el fantasma de la comtessa. Hermann perd la raó i es lleva la vida, enganyat pel fantasma de la seva víctima.

Òpera en tres actes dividida en nou quadres. No va ser fins al 1922 quan es va estrenar al Gran Teatre del Liceu. La tragèdia del protagonista, un home obsedit per la passió del joc que un destí ineludible porta al desamor, al crim i a la mort, és potenciada per la presència d'importants elements fantàstics i sobrenaturals –tan presents en la literatura i l'art russos.

La luxosa posada en escena de Gilbert Deflo ens transporta a una època pretèrita que subratlla el retrat mordaç que Txaikovski proposa: una generació esvaïda de la Rússia tsarista, amagada sota l'aparença d'una descripció amable del regnat de Caterina la Gran. La cort, els carrers i les ribes dels rius de Sant Petersburg surten en

una partitura que intencionadament recrea les formes musicals del segle XVIII, tot incorporant referències a la música popular i la música religiosa, però sense sacrificar mai el fervorós lirisme del compositor. Amb el model d'òpera francesa, *Píkovaia dama* representa, al costat de *Ievgueni Oneguin*, la gran aportació de Txaikovski al camp de l'òpera: segurament una de les columnes vertebrals de la creació operística posterior a la segona meitat del segle XIX.

Píkovaia dama va representar un dels triomfs de la carrera del compositor, tot i que va tenir una important ombra: Nadejda Filarètovna von Meck, la rica vídua russa d'un magnat dels ferrocarrils i influent mecenes de les arts en general i (l'oculta) del compositor (així com també de Nikolai Rubinstein i Claude Debussy), decidia no assistir a l'estrena d'aquesta creació. Dos mesos abans les seves intenses relacions epistolars s'havien trencat, possiblement en conèixer les tendències homosexuals de Txaikovski. Von Meck tenia un perfil controlador obsessiu i poc afable. En una carta al propi Txaikovski es descrivia a si mateixa de la manera següent: «Soc poc cordial en les meves relacions perquè en primer lloc no posseeixo cap feminitat; segon, no sé com ser tendra, i aquesta característica ha passat a tota la meva família. Tots nosaltres tenim por de semblar sentimentals i, per tant, la naturalesa general de les nos-

tres relacions familiars és de camaraderia, o masculina, per dir-ho d'alguna manera».

A mesura que la relació entre von Meck i Txaikovski es consolidava, ella va incrementar-li la pensió fins a 6.000 rubles l'any (mentre que un funcionari de l'època rebia de mitjana entre 300-400 rubles l'any). Una quantitat substancial que li va permetre abandonar la seva feina de professor al Conservatori de Moscou i centrar-se en la composició. Txaikovski mai es va sentir còmode barrejant relació i assignació, com observem en una carta adreçada a von Meck: «... en les meves relacions amb vós es dona la delicada circumstància que cada vegada que ens escrivim l'un a l'altre els diners apareixen en escena». ¿Podríem albirar que la comtessa i el Hermann de *Píkovaia dama* dibuixen o prefiguren la relació entre von Meck i el compositor?

Entre les moltes fonts que podria haver utilitzat el propi Puixkin, es podrien enumerar referències com *L'elixir del diable* o una altra novel·la d'E. T. A. Hoffmann, *La sort del jugador*, ambdues marcades per les al·lucinacions i l'obsessió per les cartes. Hermann és l'antiheroi, car les seves accions no estan fetes en termes d'obediència, sinó més per desafiar els costums socials que els romàntics consideraven asfixiants al seu propi món. El seu propòsit no és acceptar, sinó destruir els límits del que era ordinari, amb la qual cosa desafiaven audaçment els estàndards

Assaigs de *Píkovaia dama* al Gran Teatre del Liceu

de conducta i creença de la societat. D'alguna manera, Puixkin presenta alguns dels conflictes i de les angoixes del segle XIX: l'actitud del poble envers els seus governants (*Boris Godunov*), la relació entre la personalitat individual i la societat (*Ievgueni Oneguín*), el destí de l'home corrent (*Les històries de Belkin*) o el poder dels diners sobre els homes (*Píkovaia dama*).

«Visc una etapa molt misteriosa camí de la tomba. Alguna cosa ha succeït en el meu interior que em resulta incompreensible. Una certa lassitud de la vida, un desencant; per moments una bogeria angoixosa [...]. Però alhora el desig d'escriure és terrible». Així s'expressava Txaikovski mentre naixia

en el paper pautat aquesta obra mestra plena de riquesa musical i melòdica. Cal destacar que *Píkovaia dama* és coetània de les dues darreres grans simfonies de Txaikovski (*Cinquena* i *Sisena*).

Gilbert Deflo en la seva proposta escènica subratlla el fatal triangle: Lisa, Hermann i la comtessa representen la bellesa, la predestinació i la fatalitat. L'amor, la perdició i la mort. És un trio molt tòxic sobre el qual Txaikovski crea una de les músiques més belles i devastadores mai escrites. La comtessa per a Hermann representa el recordatori del *Vanitas/Memento mori*, el símbol sinistre del destí i la mort. D'alguna manera la comtessa

tem Hermann, de la mateixa manera que aquest tem la comtessa. Ambdós personatges posseeixen el sentiment premonitori que la mort vindrà a buscar l'altre. Una fascinació recíproca i macabra.

D'altra banda, Hermann, incapaç de vèncer la sort i completament fracassat, es tornarà boig. La utopia de fer possible un desig i un fatal desenllaç, amb un «as» com a darrera burla de la comtessa.

El tema del joc de cartes, molt popular en aquella societat, tindrà referències inesborrables no només en *Píkovaia dama*, sinó també en la *Carmen* de Bizet: recordem l'escena de la tirada de cartes com a factor premonitori del destí fatal dels protagonistes. D'altra banda, el tema de l'amor inassolible és molt important, però tot i que Hermann el cerca desesperadament, el destí li guarda un altre final tràgic. Com apuntàvem, en Hermann ressonen trets biogràfics del propi Txaikovski: sense èxit en l'amor, amb una relació estranya amb la comtessa von Meck que acabarà amb un matrimoni dramàtic.

«Fa tres hores que he acabat l'òpera [...]. Quan vaig arribar a la mort de Hermann i al cor final, va aclaparar-me de sobte tanta pena per Hermann que vaig començar a plorar. Aquest estat va transformar-se en una forma molt agradable d'histèria. Després vaig descobrir el perquè de la meva angouxa (abans mai no havia vessat ni

una llàgrima per un dels meus herois) [...]. Crec que Hermann no és només una raó per il·lustrar un tipus de música, sinó que és real, viu. Fins i tot una persona per la qual pots sentir certa simpatia [...]. Crec que els meus sentiments respecte de l'heroi de la meva òpera tenen un reflex positiu en la música», escrivia Txaikovski.

La combinació de Puixkin i Txaikovski dona un resultat poderós. Quantes vegades hem estat ignorats com Lisa o hem quedat atrapats de forma obsessiva per una idea molt poderosa? Aquesta és una de les més antigues lliçons de l'home; tots som/hem estat alguna vegada Hermann! Davant de la cruïlla hem estat incapaços de triar la virtut davant dels plaers.

Assaigs de Píkovaia dama al Gran Teatre del Liceu

Gilbert Deflo
Director d'escena

SOBRE LA PRODUCCIÓ

Més enllà de la meva posada en escena

En la història de la interpretació escènica històrica de *La dama de piques* molts intèrprets han expressat la seva voluntat de fer referència a la novel·la de Puixkin. Aquests imposen una visió contrària a la voluntat del llibretista (per exemple, mostrant Hermann en un manicomi en què el seu drama es viu en *flashback*...).

Així doncs, Meyerhold, un dels millors directors, va arribar a dir que la feina del llibretista Módest Íltx Txaikovski (el germà del compositor) era una traïció a Puixkin (per la seva posada en escena al teatre Maly de Leningrad, 1935).

M'oposo categòricament a aquesta visió.

Si bé és cert que el director dels Teatres Imperials va demanar a Txaikovski una “gran òpera a la francesa”, Módest li va entregar al seu germà una autèntica “novel·la lírica” i va crear situacions i escenes en què l'alegria de les masses contrasta amb la soledat del protagonista. Els passejants alegres pel jardí d'estiu, els fastos del ball o les alegries dins de la casa de joc també donen a Txaikovski la possibilitat de desplegar tot el seu talent com a compositor: els nens jugant als soldats fan referència a *Carmen*, a la pastoral cita compositors russos del segle XVIII (a més del seu

adorat Mozart), l'òpera francesa s'escenifica en el monòleg de la comtessa i el folklore rus està present en nombroses cançons.

Psicològicament i social, Hermann es veu exclòs d'aquesta societat feliç. És un *outsider*, un personatge tenebrós, demoníac (cosa que es fa palesa en els colors que li hem triat per a la roba). No oblidem que el seu nom té origen alemany.

Però és que aquesta opulència d'imatges (completament absent en Puixkin i eliminada per molts directors) no amaga el veritable drama que hi ha dins els cors dels diferents personatges (tres morts tràgiques!), i cal trobar un procediment escènic que ajudi a percebre'n la profunda psicologia.

Hem fragmentat l'espai amb panells negres corredissos i una “guillotina” que llisca en vertical i tanca l'espai. Aquest sistema de fragmentació actua com un zoom cinematogràfic. Ens apropa als personatges, en podem percebre millor les relacions sense que ens molestin els moviments de les masses.

A més, gràcies a aquest joc amb panells corredissos, ens trobem Hermann sol en un banc de jardí, on pot comunicar la seva passió per Lisa al seu amic Tomski. En diverses ocasions, les bur-

les de Txekalinski i Surin a costa d'ell s'interpreten al prosceni, davant del mur negre dels panells tancats, un buit davant el qual Hermann perdrà encara més el seny.

És més, la segona imatge no mostra immediatament l'habitació de Lisa. Després dels cants i les danses, desapareix la sala de música i els panells corredissos mostren l'habitació d'aspecte virginal de la jove. Els tons pastel dominen l'escena. El llit amb un baldaquí tènue, la claror suau del llum de lectura i la finestra oberta a la nit amb les cortines que es mouen lleugerament amb la brisa nocturna generen expectativa. Aquesta habitació de la noia serà el lloc del primer amor físic.

El contrast amb l'habitació de la comtessa no pot ser més gran. A l'avant-cambra hi podem veure una multitud de maniquins que estan vestits amb les robes del seu passat gloriós. Les dames de companyia la desvesteixen com si es tractés d'un ritual mortuori. El retrat de la jove comtessa, "la Venus moscovita", exerceix una atracció mòrbida sobre Hermann. Similar a la tècnica escenogràfica emprada a l'habitació de Lisa, apareix el llit negre de la comtessa amb espelmes com a única font lumínica. L'immens llit de la comtessa sembla un cadafal o un mausoleu. Serà el lloc fatal del seu darrer amor, la seva última voluptat. Morirà en braços del seu tercer amant, tal com havia predit el comte de Saint-Germain. L'escenografia mostra

així un paral·lelisme i un antagonisme en les vides de les dues dones, Lisa i la comtessa.

Un altre exemple de la necessitat de fragmentar l'espai l'imposa l'ària del príncep Ieletski durant el ball. La seva declaració noble i apassionada ocorre en un espai aïllat de la sala de ball, però la comtessa aguaita asseguda en un balcó en penombra...

Per a l'escenari final, la sala de jocs, la fragmentació de l'espai proposa una variant més: en les dues sales separades (els extrems de l'escena) els intèrprets gaudeixen del joc i de la seva embriaguesa, una cançó popular de Tolski i la cançó de joc del cor d'homes preparen l'aparició de Hermann. Es desvetlla la sala central: una única taula de joc omple l'espai, com el símbol d'una obsessió que segellarà el destí de Hermann. Quan se suïcida, el seu cos en creu es trobarà estès al prosceni envoltat de bitllets de banc escampats. La "guillotina" s'abaixa i Hermann jau, sol, en un focus de llum freda, com d'un sol glaçat, com en un sudari de neu.

Com que la producció té trenta anys i l'hem pogut interpretar en diverses ocasions, ha pogut ser percebuda, en alguns casos, com a esteticista. És cert que hem buscat la bellesa. Perquè estic convençut que la recerca de la bellesa no impedeix l'expressió de la veritat.

“Vós sou vella, poc temps us queda de vida...; jo estic disposat a carregar sobre la meva ànima el vostre pecat. Reveleu-me solament el misteri. Penseu que la felicitat d'un home es troba a les vostres mans”

Aleksandr Puixkin

Píkovaia dama

Argument de l'obra

Píkovaia dama

Producció de Píkovaia dama de Gilbert Deño al Liceu la temporada 2009/10

Acte I¹

L'acció ens situa al Sant Petersburg de final del segle XVIII. En un jardí, mentre uns nens juguen als soldats acompanyats per les mainaderes,² els oficials Surin i Txekalinski comenten l'afició malaltissa que Hermann sent pel joc, i tot i que mai s'atreveix a jugar a cartes, roman assegut dotze hores davant la taula de joc. Surin conta que el persegueix un malefici.

Arriben l'oficial Hermann i el seu amic, el comte Tomski, a qui Hermann confessa el seu amor per una jove a qui creu superior en classe social i de qui no sap ni tan sols el nom.³ Tomski anima el seu amic en va i Hermann no amaga el seu turment ni l'alternativa: si ell oferís el seu amor a la jove i ella el rebutgés, al militar no li quedaria altra sortida que la mort.

Arriben diversos ciutadans passejant i agraint l'estona assolellada que els empara. El príncep Ieletski anuncia a Txekalinski i a Surin que es casarà aviat, després d'haver-se promès a la jove que estima. Hermann maleeix un dia en què tothom sembla feliç menys ell. En aquell moment apareix l'anciana comtessa acompanyada de Lisa, la seva jove neta. Ella és la promesa de Ieletski i al mateix temps la dona de qui Hermann està enamorat. Les dues dames mostren el seu neguit davant la presència de Hermann, a qui han vist en més d'una ocasió. Ieletski i Tomski també constaten l'estranyesa i el neguit del moment.⁴

Tomski felicita la comtessa pel casament imminent de Lisa i l'anciana pregunta al comte qui és Hermann. Tomski li diu que és amic seu i, en un apart, Hermann s'assabenta pel seu amic que la comtessa és una antiga jugadora a qui un admirador li va donar un secret per guanyar sempre amb tres cartes, a canvi d'una cita. Però després va revelar el seu secret dues vegades: la primera al seu marit i després a un jove cavaller. I un espectre la va advertir: morirà el dia que algú altre, mogut per un amor desesperat, li preguntí quines són les tres cartes.⁵ Hermann, impressionat, vol conèixer aquell secret per guanyar una fortuna i poder casar-se amb Lisa.

Producció de Píkovaia dama de Gilbert Deffo al Liceu la temporada 2009/10

La segona escena ens situa a la cambra de Lisa, que és asseguda davant d'un clavecí. És el dia oficial en què Ieletski la demanarà en matrimoni. Lisa està trista. L'acompanyen diverses amigues, entre elles Polina, que canta una cançó per alegrar-la.⁶

Quan es queda sola, Lisa plora desconsoladament perquè sent que no estima prou el príncep i la rosega el remordiment de sentir-se atreta per Hermann, tot i el seu aspecte sempre sinistre.⁷ En aquell moment, Hermann irromp al balcó de Lisa i li diu que ve a acomiadar-se, abans de declarar-li el seu amor. La comtessa truca a la porta i Hermann s'amaga rere un tapís. Quan l'àvia de Lisa ha marxat, la jove demana a l'oficial que se'n vagi. Però aviat s'adona que no pot renunciar al seu amor. Lisa i Hermann es fonen en una abraçada.⁸

Acte II

Saló de ball del palau d'un alt dignatari.⁹ S'hi celebra un ball de màscares. Txekalinski, Tomski i Surin comenten l'obsessió de Hermann per conèixer les tres cartes de la comtessa.

El príncep Ieletski apareix al costat de Lisa i li confessa el seu amor abnegat, fins al punt que acceptaria que ella el deixés, a canvi que sempre el considerés un amic i confident.¹⁰

Tothom surt i Hermann arriba llegint una nota de Lisa en què ella cita Hermann a la seva cambra. Obsessionat pels seus pensaments, el jove creu que les veus de Surin i Tomski, que tornen al saló, són fantasmes.

Es celebra aleshores una escena pastoral poc abans de l'arribada de la tsarina, amb la intervenció de tres personatges mitològics: Dafnis, Cloe i Plutó.¹⁰ Quan acaba, Lisa lliura a Hermann la clau d'una porta secreta del jardí de casa seva. La jove li diu que vagi l'endemà a l'habitació de la seva àvia, que no hi serà: des d'allà, i darrere d'un quadre que oculta una porta, podrà arribar fins a la cambra de Lisa. Però Hermann desitja que la trobada sigui aquella mateixa nit. Lisa hi accedeix.

La segona escena transcorre a casa de la comtessa. Hermann entra a la seva habitació i, en sentir passes, s'amaga. Des de darrere de les cortines sent la vella evocant la seva joventut.¹² Després d'aquella evocació dels dies passats, la comtessa s'endormisca i Hermann la desvetlla amenaçant-la amb una pistola: vol saber quines són les tres cartes que li donaran la victòria en el joc. L'anciana, després de l'ensurt, mor d'un atac de cor. Lisa s'adona que Hermann estava més interessat en el secret de la comtessa que no pas en el seu amor. Enfurismada, fa fora Hermann.¹³

Acte III ¹⁴

A la seva cambra, Hermann llegeix la nota que li ha adreçat Lisa perdonant-lo per la mort de la comtessa i citant-lo aquell mateix vespre al moll. Un cor fúnebre evoca l'enterrament de la difunta i l'espectre de la comtessa s'apareix a Hermann per dir-li que es casi amb Lisa abans de revelar-li les cartes secretes: el tres, el set i l'as.¹⁵

És de nit. A la vora d'un canal proper al moll, Lisa arriba per retrobar-se amb Hermann.¹⁶ Aquest expressa la seva alegria pel retrobament,¹⁷ però l'entusiasme s'esmuny per donar pas al desig d'anar a jugar a les cartes i guanyar molts diners. Lisa lluita per impedir que l'oficial marxi, però Hermann la rebutja. Desesperada, Lisa corre cap al canal i es llança a les aigües glaçades.

L'últim quadre de l'òpera ens situa al casino. Ieletski fa saber a Tomski que ha trencat el seu compromís amb Lisa. Txekalinski, Tomski i altres jugadors canten cançons desenfadades¹⁸ quan arriba Hermann, disposat a jugar amb Txekalinski. L'oficial guanya dues vegades, amb el tres i amb el set. Ningú més no vol jugar amb ell, fins que el príncep Ieletski es disposa a fer-ho. Hermann creu que ha guanyat amb la tercera carta, que no destapa, creient que és un as. En girar-la, Hermann s'adona que és la dama de piques. Aleshores creu veure el fantasma de la comtessa i, en ple deliri, es dispara un tret. Abans de morir, Hermann demana perdó al príncep.¹⁹

Consulteu
l'argument
en format de
lectura fàcil

- 1 La introducció funciona a mode de preludi, és a dir, anunciant alguns dels temes principals de l'òpera, especialment tres: el de la comtessa i el secret de les cartes, el de Lisa i, finalment, el de Hermann, arrauxat i tempestuós. El gran simfonista que era Txaikovski es deixa escoltar en aquest passatge orquestral breu però intens amb una sàvia disposició de les diferents famílies instrumentals.
- 2 «Gori, gory yasno» és el passatge amb què s'obre l'òpera, amb jocs instrumentals que subratllen la innocència de la infantesa. Un cor de nens donarà pas a les intervencions de la secció femenina del cor adult. El model que Txaikovski sembla imitar, sobretot a partir de la marxa militar, és el del primer acte de la *Carmen* de Bizet, òpera que s'havia representat per primera vegada a Sant Petersburg el 1878.
- 3 «Ya imeni yeyo ne znayu» és l'*arioso* de Hermann. El passatge subratlla d'una banda l'enamorament sincer del personatge envers Lisa, tot i que també deixa entreveure el turment anterior de l'oficial.
- 4 Amb un concertant magistral, el quintet «Mne strashno!» entre Lisa, la comtessa, Hermann, Ieletski i Tomski.
- 5 El relat de Tomski és «Odnazhdy v Versalye», magnífica pàgina de caire estròfic (a mode de balada) revestida de misteri, amb insistència sobre les paraules «Tri karty» («Tres cartes») repetides en diverses ocasions i amb un ritme insistent.
- 6 Revestida d'aires populars i amb un deix de nostàlgia, «Podrugí milie» és la cançó que Polina dedica a Lisa. El número inclou un passatge obligat per a piano.
- 7 És l'ària «Zachem zhe eti slyozy», que compta amb la complicitat d'una orquestra densa i fosca amb rellevància dels instruments de fusta (especialment, clarinet, fagot i corn anglès).

Comentaris musicals

- 8 En un duet («O poshchadi menya!») que constata la passió, però també la inestabilitat emocional dels dos personatges.
- 9 L'acte arrenca amb una brillantor orquestral i coral de tall vagament clàssic que revela l'influx de Mozart en l'obra de Txaikovski, admirador declarat del músic salzburguès. La pompositat s'ensenyoreix del quadre des de l'inici.
- 10 «Ya vas lyublyu» és una de les grans àries per a veu greu (baríton) de la història de l'òpera russa. Txaikovski subratlla la noblesa interna del personatge, declaradament enamorat de Lisa, tot i que amb una gran serenor i als antípodes de l'amor arrauxat de Hermann. Els arpegis de la corda greu i els instruments de fusta contribueixen a l'equilibri emocional de la situació.
- 11 L'*intermezzo* és un savi exercici d'estil, novament neoclàssic, amb diverses seccions: introducció coral, dansa de pastores i pastors, duet (amb influx de la melodia «Ein Mädchen oder Weibchen» que canta Papageno al segon acte de *La flauta màgica*) i escena final. De nou, l'horitzó mozartià plana sobre l'estil que adopta Txaikovski en aquesta sàvia escena.
- 12 La gran escena de la comtessa és l'única veritablement de lluïment que té el personatge en aquesta òpera. Es tracta d'un número dividit en diverses seccions: un recitatiu, un *arioso* i una segona secció («Je crains de lui parler la nuit») que comença transposant una ària de *Richard, Coeur de Lion* d'André Grétry, una *opéra comique* del 1784.
- 13 En un final precipitat, mogut i molt ràpid. La coda orquestral evoca el «Tri karty» que havíem escoltat a l'ària de Tomski del primer acte.
- 14 L'entreacte és una pàgina orquestral que presenta un tema procedent dels cants ortodoxos. Tot i la pau que destil·la el fragment, i que contrasta amb el final abrupte del segon acte, Txaikovski crea una atmosfera llòbrega i que evoca la mort, interrompuda ocasionalment per una fanfara: és la contraposició entre la comtessa (ja difunta) i la condició militar de Hermann.

- 15 La llarga escena arrenca amb un cor fúnebre sobre el qual canta un Hermann desesperat. El número té moltes semblances amb el de la mort de Boris al darrer acte de l'òpera *Boris Godunov* de Mussorgski. L'aparició de l'espectre de la comtessa –que inicia el seu discurs sobre una melodia del clarinet– està revestida d'una atmosfera al·lucinatòria, amb dissonàncies, harmonies canviants i sons imitatius del vent.
- 16 Un tema pesant i intens irromp per donar pas a Lisa, que evoca Hermann, tot i les contradiccions que aquest li provoca. L'ària «Akh! Istomilas ya gorem» és una pàgina trista i enyoradissa, sobre material ja escoltat per boca del mateix personatge.
- 17 En un duet magnífic, «O da, minovali stradanya», que acabarà amb la decisió de Hermann de marxar a la sala de joc i la desesperació de Lisa llançant-se al riu.
- 18 L'alegria i la frivolitat contrasten amb l'escena anterior. Txaikovski recorre de nou a àries populars, especialment en boca de Tomski amb la cançó «Yeslib miliya devitsy», de caire estròfic i repetida pel cor.
- 19 L'escena final de *Píkovaia dama* és un prodigi de teatralitat i de plasmació d'atmosferes emocionals canviants, sempre a partir de les tenses intervencions de Hermann, incloent-hi el penedit i patètic «Knyaz, prosti menya!» que canta mentre agonitza i adreçant-se a Ieletski. Les darreres intervencions estan reservades al cor, amb elements de la litúrgia ortodoxa, pregant per l'ànima de Hermann.

English synopsis

Act one ¹

The action takes us to St. Petersburg in the late 18th century. In a garden, children are pretending to be soldiers while their governesses and nannies watch over them.² Officers Surin and Chekalinsky enter discussing Herrmann's unhealthy penchant for gambling, though he never dares to make bets while sitting at the gaming table, sometimes even for up to twelve hours. Surin believes he is haunted by a curse.

Officer Hermann and his friend Count Tomsky arrive. Hermann confesses to them his love for a young woman whom he believes is above his station and whose name he doesn't even know.³ Tomsky encourages his friend, but it's all in vain. Hermann makes no attempt to hide his torment and state what to him seems to be his only alternative: he must confess his love to the girl and possibly be rejected by her, or he'd have no choice but to end his life.

Several citizens come strolling by remarking about what a beautiful sunny day it is. Prince Yeletsky announces to Chekalinsky and Surin that he will marry soon, after becoming engaged to the young woman he loves. Hermann curses the day; everyone seems happy except him. At that moment, the elderly countess appears accompanied by Liza, her young granddaughter. The latter is Yeletsky's fiancée and, coincidentally, the woman Hermann is in love with. The two ladies begin to act a bit nervous around Hermann, whom they have seen on more than one occasion. Yeletsky and Tomsky also notice the weirdness and anxiety in the atmosphere.⁴

Tomsky congratulates the countess on Liza's upcoming wedding and the old woman questions the count about who Hermann is. Tomsky tells him that he is his friend and, in an aside, Hermann learns from his friend that the countess is a former player to whom an admirer gave a secret in exchange for a date with her, so she'd always win using three cards. She had subsequently revealed her secret twice: first to her husband and then to a young gentleman. A ghost warned her, however: she would die the day someone else, moved by desperate love, would ask her what the three cards were.⁵ Hermann, impressed, wants to discover the secret so he can earn a fortune and be able to marry Liza.

The second scene takes us to Liza's room, where she is seated at a harpsichord. It is the official day when Yeletsky will propose marriage to her. Liza's not really happy about the whole thing. She is accompanied by several friends, including Paulina, who sings a song to cheer her up.⁶

When at last she is left alone, Liza begins to sob uncontrollably because she knows she doesn't love the prince wholeheartedly and remorse gnaws at her for being attracted to Hermann, even though he always appears to be so sinister looking.⁷ At that moment, Hermann bursts onto Liza's balcony and tells her that he is coming to say goodbye, before declaring his love for her. The countess knocks on the door and Hermann hides behind a tapestry. When Liza's grandmother leaves, Liza asks the officer to leave. He quickly realizes though that he can't let his love for her go. Liza and Hermann melt into an embrace.⁸

Act two

We now find ourselves in the ballroom of the palace of a high-level dignitary⁹ in the midst of a masquerade ball. Chekalinsky, Tomsy, and Surin are discussing Hermann's obsession with the countess' three cards.

Prince Yeletsky appears next to Liza and confesses his selfless love to her, even to the point that he would accept her leaving him, in exchange for always considering him a friend and confidant.¹⁰ Everyone leaves when Hermann arrives reading a note from Liza in which she summons him to her room. Obsessed with his thoughts, the young man believes that the voices of Surin and Tomsy, who return to the ballroom, are ghosts.

A folk dance is held shortly before the arrival of the tsarina, in which three mythological characters participate: Daphnis, Chloe and Pluto.¹¹ When it finishes, Liza hands Hermann the key to a secret garden door. The young woman tells him to go to her grandmother's room the next day, who won't be there. Once there, he'll find a hidden door behind a painting. He can get to Liza's room through the door. Hermann, however, wants the rendezvous to take place that night. Liza agrees.

The second scene takes place at the countess' house. Hermann enters her room and hides when he hears footsteps. From behind the curtains, he hears the old woman reminiscing about her youth.¹² After that evocation of days gone by, the countess falls asleep and Hermann wakes her up by threatening her with a gun. He demands to know which three cards will help him win when playing cards. The old woman is literally scared to death and dies of a heart attack. Shortly thereafter, Liza believes that Hermann was more interested in the countess' secret than in his love for her. She flies into a rage and throws Hermann out.¹³

Act three ¹⁴

Now in his room, Hermann reads the letter Liza has written, forgiving him for the countess' death and summoning him that same evening to the pier. A funeral choir evokes the burial of the deceased, and the countess' ghost appears to Hermann to tell him to marry Liza before revealing the secret cards: a three, a seven, and an ace.¹⁵

Liza arrives on the edge of a canal near the pier, under the cover of darkness, to rendezvous with Hermann.¹⁶ He expresses his joy at the reunion ¹⁷, but his enthusiasm soon fades and gives way to his desire to go play cards and win loads of money. Liza struggles to keep the officer from going on his way, but Hermann rejects her. Desperate, Liza runs to the canal and throws herself into its frigid waters and drowns.

The opera's last scene transports us to the casino. Yeletsky lets Tomsy know that he has broken off his engagement to Liza. When Hermann arrives, Chekalinsky, Tomsy and the other players are singing light-hearted songs.¹⁸ Hermann is more than ready to take on Chekalinsky in a game of cards. The officer wins twice, once with a three and once with a seven. No one else wants to play with him, until Prince Yeletsky decides to take him on. Hermann believes he has won with the third card, which he does not turn over, believing it to be an ace. When he turns it over, Hermann realizes that it is the queen of spades. Then he believes he sees the ghost of the countess and, in full delirium, shoots himself. However, before he ends his life, Hermann apologizes to the prince.¹⁹

Musical comments

- 1 The overture works as a prelude, i.e., it announces some of the opera's main themes, three of them in particular: the countess' and the secret of the cards; Liza's; and, finally, Hermann's with its ragged and stormy feel. Tchaikovsky's great symphonic ability can be heard in this brief but intense orchestral passage, which uses a clever distribution of the different instrumental families.
- 2 "Gori, gory yasno" is the opera's opening passage, with playful instrumental parts that emphasize the innocence of childhood. A children's choir leads into the interventions of the female section of the adult choir. The model that Tchaikovsky seems to imitate, especially from the military march, is that of the first act of Bizet's *Carmen*, an opera that was first performed in St. Petersburg in 1878.
- 3 "Ya imeni yeyo ne znayu" is Hermann's aria. On the one hand, the passage emphasizes the character's sincere love for Liza, although it also hints at the officer's internal turmoil.
- 4 With a masterful concertante, the quintet "Mne strashno!" between Liza, the countess, Hermann, Yeletsky and Tomsky.
- 5 Tomsky's story is "Odnazhdy v Versalye," a magnificent strophic number (like a ballad) drenched in mystery, with insistence on the words "Tri karty" ("three cards") repeated several times and with an insistent rhythm.
- 6 Portrayed in a popular style and with a touch of nostalgia, "Podrugi milie" is the song that Polina dedicates to Liza. The number includes an *obbligato* piano passage.
- 7 This aria, "Zachem zhe eti slyozy," is sung with the complicity of a dense and dark orchestra with significant input from the woodwind instruments (especially clarinet, bassoon and English horn).
- 8 The short duet ("O poshchadi menya!") portrays the passion, but also the emotional instability of the two characters.
- 9 The act begins with a vaguely sounding classical orchestral and choral brilliance that reveals Mozart's influence on Tchaikovsky's work, as he was a declared admirer of the Salzburg musician. Pomposity rules over the scene from the start.
- 10 "Ya vas lyublyu" is one of the great bass (baritone) arias in the history of Russian opera. Tchaikovsky emphasizes the character's inner nobility, openly in love with Liza, albeit with great serenity and in direct contrast to Hermann's exuberant love. Bass string arpeggios and woodwind instruments contribute to the situation's emotional balance.

- 11 The *intermezzo* is an ingenious exercise in style, once again neoclassical, with several sections: choral introduction, dance of both male and female shepherds, a duet (with the influence of the melody “Ein Mädchen oder Weibchen” sung by Papageno in the second act of *The Magic Flute*) and final scene. The Mozartian horizon once again hovers over the style adopted by Tchaikovsky in this clever scene
- 12 The countess’ great scene is the only truly brilliant one that the character has in this opera. It is a number divided into several sections: a recitative, an *arioso* and a second section (“Je crains de lui parler la nuit”) which begins by transposing an aria from *Richard, coeur de lion* by André Grétry, a comic opera from 1784.
- 13 In a hasty, breakneck finale, the orchestral coda evokes the “Tri karty” we heard in Tomsy’s aria from the first act
- 14 The long scene begins with a funeral choir over which a desperate Hermann sings. The number is very similar to the death of Boris in the last act of Mussorgsky’s opera *Boris Godunov*. The appearance of the spectre of the countess - who begins her speech on a melody by the clarinet - is covered with a hallucinatory atmosphere, with dissonances, changing harmonies and sounds imitating the wind.
- 15 A weighty and intense theme bursts in to give way to Liza, who evokes Hermann, despite the contradictory feelings it causes her. The aria “Akh! Istomilas ya gorem” is a sad and longing number, about material this same character has already uttered.
- 16 In a magnificent duet, “O da, minovali stradanya,” which will end with Hermann’s decision to head to the game room and Liza’s despair, which leads her to throw herself into the river
- 17 Joy and frivolity contrast with the previous scene. Tchaikovsky resorts again to popular arias, especially those expressed by Tomsy with the song, “Yeslib miliya devitsy,” which is strophic in nature and repeated by the chorus
- 18 The final scene of *Píkovaia dama* is a marvel of theatricality and the embodiment of changing emotional atmospheres. It’s continually based on Hermann’s tense interventions, including the repentant and pathetic, “Knyaz, prosti menya!”, which he sings while agonizing and addressing Yeletsky. The last interventions are reserved for the chorus and include elements from the Orthodox liturgy in prayer for Hermann’s soul.
- 19 The interlude is an orchestral number featuring a theme from Orthodox chants. Despite the peace that the excerpt distils, and which contrasts with the abrupt end of the second act, Tchaikovsky creates a gloomy atmosphere that evokes death, occasionally interrupted by a fanfare: it is the contrast between the countess (now deceased) and Hermann’s military status

“Hi ha hagut obres que he escrit lentament, com *La bruixa* o la *Cinquena Simfonia*, que no van tenir èxit, però he compost el ballet en tres setmanes i *Ievgueni Oneguín* també la vaig fer amb una rapidesa increïble. El secret és escriure amb amor. I per descomptat vaig escriure *Píkovaia dama* amb amor; Déu meu, com vaig plorar ahir quan el meu pobre Herman va cantar el seu últim sospir! Estic fermament convençut que *Píkovaia dama* és bona, però cosa que és més important, es tracta d'una obra molt original. Pot passar que d'aquí un any la detesti, com detesto moltes de les meves obres, però en aquest moment penso que és la millor i que, en escriure-la, he aconseguit una cosa important”

Piotr Ílitx Txaikovski

Les addiccions dels personatges operístics

Eva Sandoval

Musicòloga i informadora de Radio Clásica (RNE)

L'addicció, en la doble accepció de dependència de substàncies o activitats nocives per a la salut o l'equilibri mental, i d'afició extrema a algú o a alguna cosa, esquitxa la història de l'òpera. Des dels seus mateixos orígens, el gènere melodramàtic ha col·locat damunt l'escenari multitud de patologies addictives: al sexe, als diners, al poder, a la feina, a l'alcohol, a la cocaïna, al joc i fins i tot al tabac. Les toxicomanies, la crematomania o la ludopatia són conductes vitals que, en l'essència més primigènia, persegueixen alleujar un problema o dolor psíquic. Aquest joc perillós i arriscat entre la dependència i l'abús conté un gran potencial dramàtic, és un caldo de cultiu narratiu ben fèrtil per a la trama operística.

La ingesta compulsiva d'aliments i el consum excessiu d'alcohol constitueixen les addiccions més habituals i més acceptades socialment i, per tant, les que es veuen reflectides majoritàriament als escenaris com a reflex fidel de la col·lectivitat. Un exemple clar de la unió d'ambdues el trobem en el noble obès i bevedor Sir John Falstaff, el qual, provinent de l'univers shakespearí, protagonitza l'última òpera de Verdi, la comèdia lírica *Falstaff* (1893). De fet, des del mateix inici de l'obra queda definit el caràcter fanfarró, mandrós i hedonista de l'anglès que es presenta bevent còmodament estirat en un sofà. També a l'àmbit

Producció de Píkovaia dama de Gilbert Deflo
al Liceu la temporada 2009/10

giocosu pertany el personatge del jardiner Antonio, oncle de Susanna, a *Le nozze di Figaro* (1786) de Mozart. Al segon acte el mateix Figaro, tot dubtant de les seves declaracions, li diu: «Tu ja estàs begut a trenc d'alba». I encara abans, el primer número musical de *The fairy queen* (1692) de Purcell ens sorprèn amb l'enginyosa escena del poeta borratxo

i quec que canta «Torneu a omplir la copa!» mentre les fades es burlen d'ell en un passatge farcit d'onomatopeies eloqüents. I, ja al segle xx, a l'òpera còmica *Albert Herring* (1947) de Britten, el rol protagonista s'allibera dels seus lligams morals gràcies a una borratxera fortuïta que resulta vitalment catàrtica.

“L'addicció, en la doble accepció de dependència de substàncies o activitats nocives per a la salut o l'equilibri mental, i d'afició extrema a algú o a alguna cosa, esquitxa la història de l'òpera.”

En una línia festiva i de gresca trobem desenes de banquets de celebració (de noces, de batalles, balls, festes de disfresses...) ben amanits amb viandes i regats amb vi (*Don Giovanni*, *Oberon*, *Euryanthe*, *Béatrice et Bénédicte*, *Roméo et Juliette*, *Der fliegende Holländer*). En aquest sentit, són ben coneguts els brindis musicals del primer acte de *La traviata* (1853) de Verdi («Libiamo ne' lieti calici», «Beguem alegrement d'aquest got»), de l'entrada a l'avorn del quart acte d'*Orphée aux enfers* (1858) d'Offenbach («Viu le vin! Viu Pluton!», «Visca el vi! Visca Plutó!»), amb xampany a l'opereta *Die Fledermaus* (1874) de Johann Strauss II («Im Feuerstrom der Reben», «A la foguera de la vinya») o de *Cavalleria rusticana* (1890) de Mascagni («Viva, il vino spumeggiante», «Visca el vi escumós!»). Els contextos tavernaris també han trobat adequació en títols de totes les èpoques (*Werther*, *Boris Godunov*, *Les contes d'Hoffmann*, *La fanciulla del West*, *Peter Grimes*...). A més, la presència de l'alcohol com a tradició o costum social sol aparèixer molt relacionada amb la desinhibició lligada a l'impuls amorós. L'exemple paradigmàtic el trobem en *L'elisir d'amore* (1832) de Donizetti, en la qual el beuratge «miraculós» que anima la monotonia de la vida i que tot el poble reclama no és res més que vi de Bordeus, beguda que constitueix pròpiament un personatge més de l'òpera.

La frontera entre un consum responsable i la dependència de l'alcohol no sempre es constata de manera clara en els textos o arguments, però perquè no sempre fa falta, especialment si parlem del terreny *buffo*. Això sí, a mesura que ens endinsem en un discurs

[Tornar a l'índex](#)

de caràcter psicològic i en un context tràgic concebut al segle xx, especialment en llibrets de característiques expressionistes, trobem una presència més contundent i significativa de l'alcoholisme entès en el vessant autodestructiu. L'addicció a les begudes espirituoses caracteritza almenys un personatge d'òperes com *El so llunyà* (1912) de Schreker, *Street Scene* (1947) de Weill, *Le Grand Macabre* (1975) de Ligeti, *Vincent* (1990) de Rautavaara, *Tres germanes* (1998) de Eötvös, i, especialment *Baal* (1981) de Cerha, el protagonista de les quals és alcohòlic, una patologia que el menarà a la mort. És curiós el cas del compositor Leoš Janáček, que inclou referències a l'ebrietat en diverses de les seves òperes: *Jenůfa* (1904), *Les excursions del senyor Broucek* (1920), *La petita guineu astuta* (1924) o *De la casa dels morts* (1930). I, finalment, és notable la recurrència al lloc comú del «soldat borratxo», que ja s'inclou en clau d'humor al primer acte d'*Il barbiere di Siviglia* (1816) de Rossini, però que, integrat en ambients sòrdids, s'explota en *Wozzeck* (1925) de Berg, *Die Soldaten* (1965) de Zimmermann o *Anem al riu* (1976) de Henze.

Producció de Píkovaia dama de Gilbert i Sillio al Liceu la temporada 2009/10

Estirant el fil de personatges consumidors de substàncies nocives arribem a un títol clau, l'òpera *Porgy and Bess* (1935) de Gershwin, que ens enfronta a les toxicomanies i altres addiccions vinculades a entorns marginals llastats per la pobresa. Un grup d'homes apostant en un joc de daus ens rep al port de Catfish Row, poblet de Carolina del Sud on se situa l'argument. Bess i la seva parella Crown consumeixen habitualment alcohol i cocaïna que els proporciona el traficant Sporting Life, la qual cosa els comporta contínuament problemes interpersonals amb els

habitants del poble. Les múltiples dependències de Bess, incloent-hi la sexual envers Crown, ajuden a retratar un personatge manipulable i de voluntat feble. Víctima de la societat masclista on viu, la intensa lluita interior contra els seus impulsos catalitza l'acció. A més, la fragilitat de Bess és aprofitada per altres personatges: «El vell Sporting Life et dona la pols perquè espantis la tristesa de la solitud».

A les òperes *Il segreto di Susanna* (1909) i *Angels in America* (2004) trobem altres tipologies femenines amb problemes derivats de l'addicció a elements tòxics, en major o menor grau. La primera, amb música de Wolf-Ferrari i llibret d'Enrico Golisciani, es recrea en les divertides situacions que provoca la comtessa Susanna ocultant al seu recent marit, el comte Gil, que li agrada de fumar cigarrets. Davant els signes evidents del tabaquisme que hi ha a la casa, i sense pensar per un moment que la seva dona pugui amagar un vici com aquest, el comte conclou que ella té un amant, la qual cosa provoca tota mena d'embolics i malentesos. La segona, amb partitura d'Eötvos inspirada en l'obra teatral *Angels in America* de Tony Kushner, ens situa en un context realista absolutament diferent que posa el focus d'atenció en algunes de les xacres de la «vida moderna». El llibret descriu la neurosi nord-americana en els convulsos i incerts anys noranta del segle XX. Una de les protagonistes és Harper, la muller d'un advocat mormó que pateix d'ansietat i depressió. Com a conseqüència, és addicta al *Valium*.

I si parlem de prototips femenins amb comportaments desequilibrats i tendents a les addiccions, tenim Manon, personatge procedent de *La història del cavaller Des Grieux i Manon Lescaut* (1731) de l'abbé Prévost. La cortesana, de conductes considerades amorals,

Producció de Píkovaia dama de Gilbert
Definida al Liceu la temporada 2009/10

va resultar un escàndol a l'època, per la qual cosa la novel·la va ser prohibida. Precisament aquestes qualitats tan passionals i humanes van atreure el públic i van portar Manon a la fama. De fet, la seva història ha estat adaptada al terreny operístic almenys en quatre ocasions. *Manon Lescaut* (1856) d'Auber, *Manon* (1884) de Massenet i *Manon Lescaut* (1893) de Puccini ens presenten una dona que és incapaç de viure sense luxes, i aquesta particular addicció a la riquesa i a les comoditats en condiciona l'existència i la fi. També els jocs d'atzar tenen pes en tots dos arguments: en Auber, Lescaut perd tot el que aposta, incloent-hi els estalvis de Manon, malgrat que aconsegueix esquivar l'escàndol i la vergonya; en Massenet, el joc és la causa de la detenció i empresonament dels amants, i en Puccini serveix com a distracció del germà de Manon i del tresorer reial perquè els enamorats fugin junts. Però a *Boulevard Solitude* (1952) de Henze les tendències addictives s'accentuen, especialment en Des Grieux, de qui ja sabem que viu absolutament enganxat a aquest amor tòxic envers Manon, però que, al final d'aquesta òpera, es converteix fins i tot en cocaïnòman per oblidar el passat turbulent de la parella.

“Puixkin va escriure el 1833 un relat amb elements sobrenaturals sobre l'avarícia, la competitivitat i el risc que va titular *Píkovaia dama*”

En endinsar-nos en el reflex de la ludopatia en l'òpera, i de la mateixa manera que s'esdevé amb l'alcohol, saber on està el límit entre el que és estadísticament habitual i allò patològic no és una tasca fàcil. Per exemple, les partides de cartes són presents en moments clau de títols com *Carmen* (1875) de Bizet, *La fanciulla del West* (1910) de Puccini, *L'amor de les tres taronges* (1919) de Prokófiev, *Intermezzo* (1924) de Richard Strauss i, sobretot, en la inconclusa *Els jugadors* (1942) de Xostakóvitx, en la qual un jugador trampós és escurat per d'altres que encara ho són més. D'altra banda, el joc de daus apareix en *Robert le diable* (1831) de Meyerbeer. I no podem oblidar que la metxa que encén tota la trama de *Così fan tutte* (1790) de Mozart no és sinó una aposta. Fins i tot al propi compositor se li atribueix una irrefrenable i compulsiva ludopatia amb les cartes, el billar i els escacs.

També l'escriptor Dostoievski va patir d'addicció a la ruleta durant la seva estada a Wiesbaden, experiència reflectida a la seva novel·la *El jugador* (1867), que Prokófiev va convertir en òpera el 1917. A més, trobem en diverses ocasions el binomi alcohol-joc, com en *Apogeu i caiguda de la ciutat de Mahagonny* (1930) de Weill, en la qual Paul perd tots els seus diners a causa de les apostes en un combat de boxa. No obstant això, continua demanant beguda encara que no pot pagar-la. En *The rake's progress* (1951) de Stravinsky, Tom, que no té límits amb l'alcohol, es juga el seu destí a les cartes. I encara que sortim de l'àmbit vocal, és imprescindible esmentar *El joc de cartes, ballet a tres mans* (1936-1937) del mateix compositor rus, que està inspirat en el pòquer i el protagonista del qual és el Joker.

Puixkin va escriure el 1833 un relat amb elements sobrenaturals sobre l'avarícia, la competitivitat i el risc que va titular *La dama de piques*. Halèvy i Suppé s'hi van fixar el 1850 i el 1864, respectivament. Anys més tard, el 1890, Txaikovski i el seu germà Módest van convertir la narració irònica de Puixkin en un melodrama romàntic: Hermann busca omplir la seva vida sense sentit a través del joc, però la passió per apostar és tan forta que Lisa, profundament enamorada d'ell, es lleva la vida en constatar que té més poder la ludopatia que no pas l'amor. Per a Txaikovski, *La dama de piques* era la gran tragèdia de dos personatges, Hermann i Lisa. I és que, també a l'escenari s'han de posar de manifest, com a la vida real, els grans perills que comporten les addiccions.

ELS LÍMITS DEL MEU VIATGE SÓN ELS LÍMITS DEL MEU MÓN

L'art no té límits, viatjar tampoc.

“*Píkovaia dama* és gairebé una simfonia, amb parts molt líriques i moments plens d’emocions apassionades i desbordades. Hermann és una part fascinant per al tenor, una espècie d’Otello rus. A la vora del precipici de la bogeria, feble i perdut, el desafiament s’estén a l’actuació”

Plácido Domingo

Píkovaia dama - Piotr Ílitx Txaikovski

[Tornar a l'índex](#)

Píkovaia dama

Jaume Tribó

Leonie Rysanek

— **al Liceu**

[Tornar a l'índex](#)

Estrena absoluta

7 de desembre de 1890 al Teatre Mariïnski de Sant Petersburg

Estrena al Gran Teatre del Liceu i a Barcelona

1 de desembre de 1922

Darrera representació al Liceu

4 de juliol de 2010

Total de representacions

31

Serguei
Kussevitzki

Radmila
Bakočević

Des de la seva fundació, el 4 d'abril de 1847, el Liceu es va comportar com un autèntic teatre de província italià, un segon teatre italià. Això no significa cap menyspreu ni és cap insult. El Liceu no era La Scala de Milà, no ho era, no ho ha estat mai i no cal que ho sigui. Cada cosa al seu lloc. Com a teatre d'òrbita italiana, la programació era calcada de la dels teatres d'Itàlia: Rossini, els belcantistes i Verdi. Això durant els primers cinquanta anys. Semblava que el model no s'hagués de trencar mai més. Per això, el trasbals que significà l'aparició del wagnerisme. Cal remarcar que fins al 1920 en unes representacions de *Tristany i Isolda*, l'italià havia estat l'única llengua emprada. Tots els títols, absolutament tots, es representaven en italià, i això era aplicable als Meyerbeer parisencs, als *Faust*, *Carmen* o *Manon* i també a *Lohengrin* i a *Tristany*. Quan el wagnerisme començava a tenir embranzida, l'eclosió del repertori rus va encendre una afecció del tot inesperada. A les acaballes de la Primera Guerra Mundial els ar-

Jan Blinkhof

Mark Ermler

Elena
Obratsova

Viorica Cortez

[Tornar a l'índex](#)

Martina Serafin

tistes de Sant Petersburg havien fugit a París i allà intentaven refer una nova activitat artística. París no era gaire lluny de Barcelona i gràcies a l'inquiet empresari Joan Mestres Calvet, el Liceu encetà una dedicació fidel i continuada envers el repertori operístic rus al mateix temps que una dedicació total als gloriosos espectacles coreogràfics produïts per Serguei Diaghilev. Entre el 1915 i el 1929 el Liceu arribà a estrenar tretze òperes russes, d'autors com ara Mussorgski, Txaikovski i sobretot Rimski-Kórsakov.

Kirill Petrenko

Mentre que el wagnerisme es nodria exclusivament i única de les obres del Mestre, el repertori rus que ens arribà comprenia diferents autors i títols, alguns dels quals no s'han repetit mai més.

El 1898 el Liceu ja va representar un oblidat *Néron* d'Anton Rubinstein escrit sobre un text francès de Camille du Locle, el llibretista del *Don Carlos* de Verdi, cantat en italià. El 1915 arribava *Boris Godunov* també en italià i com a protagonista el baríton belga Henri Albers, que ho feia en francès.

Misha Didyk

1922. *Píkovaia dama*, ja la vàrem conèixer el 1922 quan del tot inesperadament es disparà l'admiració liceista envers el repertori rus. D'aquella primera edició cal destacar la presència del gran director Serge Koussevitzky. Aquí hauríem de recordar la importància que el Liceu dels anys vint donava a la direcció d'orquestra, un aspecte malauradament menystingut els anys immediatament

posteriors, amb les figures d'Erich Kleiber, Otto Klemperer, Hans Knapperstbusch, Bruno Walter, Fritz Reiner, Richard Strauss, Aleksandr Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni i Igor Stravinsky.

A l'estrena liceista, la crítica s'esplaià destacant a la partitura un enfilall de tares i febleses, començant per l'orquestració. Cal recordar que a casa nostra Txaikovski era del tot menystingut com a simfonista, l'únic aspecte que ens havia arribat de tota la seva obra. L'òpera que ens ocupa no tornaria al Liceu fins quaranta-cinc anys després.

Píkovaia dama no entusiasma el 1922 i l'admiració pel repertori rus es bolcava cap a Rimski-Kórsakov, del qual entre el 1922 i el 1928 s'arribaren a estrenar fins a set títols diferents: *Snegurotxka*, *Tsar Saltan*, *Kaixtxei l'Immortal*, *La ciutat invisible de Kitej*, *La nit de maig*, *Pskovitianka* i *Sadkó*. Amb *La ciutat invisible de Kitej* el públic enfollí fins a l'extrem que l'empresari Joan Mestres Calvet la representà sis temporades consecutives.

1967. Grans foren els mèrits de Joan Mestres Calvet, però no ho van ser pas menys els de Joan Antoni Pàmias, que el succeí. Com el seu predecessor, Pàmias jugà sempre amb les novetats i encara més amb les reposicions. L'any 1967 *Píkovaia dama* tornava al Liceu i ho feia amb la companyia de l'Òpera de Belgrad que va cantar en idioma serbocroat. La llengua va passar del tot inad-

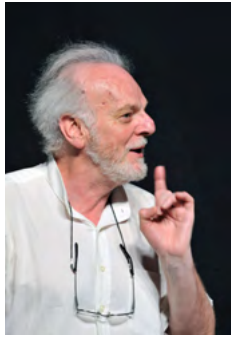
[Tornar a l'índex](#)

Ludovic Tézier,
Emily Magee

Ewa Podlès

Gilbert Deflo

Francisco Vas,
Misha Didyk,
Alberto Ferria

vertida. El director era el mestre Oskar Danon, admirat aquí amb el repertori wagnerià. El protagonista, Hermann, era el tenor búlgar Ljubomir Bodurov, però l'estrella del repartiment era la magnífica Radmila Bakočević –hom deia que amant del mariscal Tito de Iugoslàvia–; l'admirada soprano sèrbia, que era ben coneguda al Liceu, on actuà en dues edicions de *Ievgueni Oneguïu* (1963 i 1970), va ser una ardent Giorgietta a *Il tabarro* (1982) i sobretot una gran Norma (1966), sense quedar a l'ombra al costat de la gloriosa Adalgisa de Fiorenza Cossotto.

1981. La *Píkovaia dama* següent va caure durant el Festival d'Òpera de Pro Música celebrat al Liceu el 1981, època de les vaques més grasses, quan el promotor musical i mecenes Lluís Portabella i Ràfols hi va portar totes les masses del llavors Teatre Kirov de Leningrad: solistes, orquestra, cor i ballet. Dirigí l'uri Temirkanov, que seria director general d'aquell teatre quan l'edifici va recuperar el nom de Teatre Mariïnski.

1992. I arribem a l'any 1992, en què el Liceu ofereix la primera de les quatre edicions de *Píkovaia dama* en la producció de Gilbert Deflo. Sabem prou bé que els temps canvien, però ara ja no és gens freqüent que una producció que exactament aquest mes de gener fa trenta anys mereixi fins a tres reposicions. Podem trobar-hi algunes justificacions. El nostre gust musical no és el mateix que el 1922. Actualment acceptem

Txaikovski en totes les seves característiques i *Píkovaia dama* ens apareix com la més gran, aparatosa i interessant de les seves òperes. És una *grand opéra* amb un gran nombre de solistes, amb personatges arravatats, una important massa coral, cor de nens, una instrumentació brillant i una part coreogràfica considerable. Qui vulgui saber què és una òpera pot anar a veure *Píkovaia dama* i ho haurà vist tot. Cal afegir-hi, encara, que a diferència de no pocs títols molt considerats, el llibret, obra del germà del compositor i basat en Puixkin, aquest cop és valuós, ben estructurat i compta amb situacions tètriques i morboses com la mort de la comtessa. Amb aquella nova producció es va produir com una redescoberta d'aquesta òpera i de sobte se'n van descobrir tots els mèrits. La dirigia el mestre Mark Ermler, un nom il·lustre entre els directors de la Unió Soviètica, l'Estat gegant que s'acabava de desintegrar. Els solistes eren molt competents, com l'exaltat tenor Jan Blinkhof i el baríton Serguei Leiferkus, però a tots eclipsà la presència de Leonie Rysanek, una de les més grans cantants-actrius de tots els temps, que dos anys abans havia trasbalsat el Liceu a la *Jenůfa* de Janáček.

2003. Després de l'incendi es va considerar reposar *Píkovaia dama* en la producció de Gilbert Deflo. La certesa de l'èxit que intuïa el Teatre es va confirmar amb el nombre de representacions que se'n van programar, deu, una xifra insòlita aquells anys.

En el rol protagonista de Hermann es va anunciar el tenor Plácido Domingo i això va exigir el transport de tres fragments. Domingo va cancel·lar i els substituïts van ser Gabriel Sadé, que a més de tenor era pilot d'avions de l'exèrcit israelià, i Vladimir Kuzmenko. Liza, la incorporava l'austríaca Martina Serafin, vocalment esplèndida i d'una distinció més que notable. El mestre era Kirill Petrenko, actual director de la Filharmònica de Berlín, que després de la feina feta pel Liceu pel que fa als transports, va voler mantenir les tonalitats previstes per a Domingo. En el rol de la comtessa s'alternaren dues *mezzos* tan grans i tan estimades com Elena Obratzsova i Viorica Cortez.

2010. La producció de Gilbert Deflo, sempre amb la preciosa escenografia i vestuari de William Orlandi, la coreografia de Nadejda Loujine i la il·luminació d'Albert Faura, sembla que no s'havia munit prou i la prova és que s'hi va tornar el 2010; sis representacions amb el mestre Michael Boder, llavors cap de l'orquestra del Teatre. Un altre cop va fallar el tenor protagonista. Ben Heppner va estar tres setmanes assajant en un estat vocal cada cop més angoixós i va haver d'anar-se'n. Misha Didyk va ser un substitut esplèndid, vocalment i també físicament. El repartiment reunia noms gloriosos, com la contralt Ewa Podleś, les *mezzos* Elena Zaremba i la veterana Stefania Toczyska, la soprano Emily Magee i els barítons Lado Ataneli i el formós Ludovic Té-

[Tornar a l'índex](#)

zier, aquest últim, sublim príncep leletski en la seva ària tan inspirada i amb aquell uniforme blanc. Consignem que en el personatge de Txekalinski repetia Francisco Vas, el nostre estimat tenor, que no fa gaire ha abandonat l'activitat artística. El 16 de gener de 1992 s'estrenà aquesta celebrada producció. Ara, trenta anys més tard, el 26 d'aquest mes hi torna per quarta vegada.

**Consulteu la
cronologia
detallada**

Producció de Píkovaia dama de Gilbert Deño
al Liceu la temporada 2009/10

Òperes de compositors russos representades al Liceu i any d'estrena

1898	Néron	(Rubinstein), escrita sobre un llibret francès
1915	Boris Godunov	(Mussorgski), estrenada en italià
1922	Snegurotxka	(Rimski-Korsakov)
1922	Píkovaia dama	(Txaikovski)
1922	El Príncep Ígor	(Borodin)
1923	La Khovantxina	(Mussorgski)
1924	Tsar Saltan	(Rimski-Korsakov)
1924	Kaixtxei l'immortal	(Rimski-Korsakov)
1924	La fira de Sorotxintsy	(Mussorgski)
1926	La ciutat invisible de Kítej	(Rimski-Korsakov)
1926	La nit de maig	(Rimski-Korsakov)
1927	Pskovitianka	(Rimski-Korsakov)
1928	Sadkó	(Rimski-Korsakov)
1929	Txerevitxki	(Txaikovski)
1933	Oedipus Rex	(Stravinsky)
1948	Le Rossignol	(Stravinsky)
1950	El gall d'or	(Rimski-Korsakov)
1955	Ievgueni Onieguin	(Txaikovski)
1965	Katerina Izmailova	(Xostakovitx)
1967	L'amour des trois oranges	(Prokofiev)
1969	Una vida pel tsar	(Glinka)
1969	The Rake's Progress	(Stravinsky)
1975	Mavra	(Stravinsky)
1977	Guerra i pau	(Prokofiev)
2002	Lady Macbeth de Mzensk	(Xostakovitx)
2010	El jugador	(Prokofiev)
2013	Iolanta	(Txaikovski)
2018	Demon	(Rubinstein)

“Avui he escrit l’escena en què Hermann visita la vella Dama de piques. És una escena tan macabra que encara em trobo sota el seu horrible influx”

Piotr Ílitx Txaikovski

Cronologia

Any	Piotr Ílitz Txaikovski	Música
1840	Neix en una família de classe mitjana, a Vótkinsk, una petita ciutat dels monts Urals.	<i>Un giorno di regno</i> (G.Verdi). <i>La fille du régiment</i> i <i>La favorite</i> (G.Donizetti). Mor N. Paganini.
	Art i ciència	Història
	Mor C.D.Friedrich	Anglaterra emet el 1r segell postal
		Música
1850	Assisteix amb la mare per primera vegada a un espectacle d'òpera: <i>Una vida pel tsar</i> de Mikhaïl Glinka. Ingressa a l'escola de jurisprudència a Sant Petersburg.	Inauguració del Teatro Real de Madrid
	Art i ciència	Història
	<i>Un enterrement à Ornans</i> (G. Courbet)	American Express sorgeix als Estats Units com a transport ferroviari.
		Música
1854	Compon <i>Anastasie-Valse</i> , la seva primera obra conservada.	Mor el tenor Giovanni Battista Rubini
	Art i ciència	Història
	Comencen a publicar-se <i>Le Figaro</i> i <i>El Norte de Castilla</i>	Pius IX proclama el dogma de la Immaculada Concepció
		Música
1855	Inicia els estudis de piano amb el cèlebre mestre Rúdolf Vassílievitx Küdinge.	Arrieta estrena la sarsuela <i>Marina</i>
	Art i ciència	Història
	Moren els escriptors Charlotte Brontë i Gérard de Nerval	Terratrèmol d'Ansei Edo (Japó): uns 7.000 morts. Desamortització de Madoz

[Tornar a l'índex](#)

Any	Giuseppe Verdi	Música
1862	Accedeix al conservatori de Sant Petesburg.	<i>La forza del destino</i> (G.Verdi). <i>La reine de Saba</i> (Ch.Gounod). <i>Béatrice et Bénédicte</i> (H.Berlioz). Neix C.Debussy. Reinauguració del Liceu.
	Art i ciència	Història
	Victor Hugo publica <i>Les misérables</i>	A.Lincoln proclama l'alliberament dels esclaus
		Música
1863	Abandona la carrera de funcionari i es dedica a estudiar música a temps complert.	<i>Les pêcheurs de perles</i> (G.Bizet). <i>Les troyens</i> (H.Berlioz). Rubinstein estrena a Dresden l'òpera <i>Feramors</i> . Neix P.Mascagni
	Art i ciència	Història
	E. Manet pinta <i>Le déjeuner sur l'herbe</i> i <i>Olympia</i> . É. Littré comença a publicar a Hachette el seu <i>Dictionnaire de la langue française</i> ('le Littré')	Londres inaugura el 1r Metro
		Música
1864	Compon <i>L'huracà en Mi menor</i> , op. 76	<i>La belle Hélène</i> (J.Offenbach). Mor G. Meyerbeer (G. Rossini compon <i>Chant funèbre</i> com a homenatge). Neix R.Strauss
	Art i ciència	Història
	L. Pasteur prova que un ésser viu prové d'un altre i que no hi ha generació espontània	Maximilià d'Habsburg, emperador de Mèxic
		Música
1865	Dirigeix l'orquestra del conservatori de Sant Petersburg amb motiu de l'estrena de la seva nova Obertura en Fa major.	<i>Tristan und Isolde</i> (R. Wagner). <i>L'africaine</i> (G. Meyerbeer). Neixen J. Sibelius i P. Dukas
	Art i ciència	Història
	G. Mendel comença a publicar els seus descobriments sobre l'herència genètica.	Final de la Guerra de Secessió nordamericana i assassinat del president A. Lincoln.

[Tornar a l'índex](#)

Any	Giuseppe Verdi	Música
1866	Conclou els estudis al Conservatori i és nomenat professor de teoria i harmonia, càrrec que va desenvolupar fins al mes de setembre del 1878. Durant aquest any també compon la Simfonia núm.1 en Sol menor, op. 13, coneguda com a <i>Somnis d'hivern</i>	<i>Barbeblue</i> i <i>La vie parisienne</i> (J. Offenbach)
	Art i ciència	Història
	<i>Crim i càstig</i> (F. Dostoievski)	Hegemonia alemanya de Prússia en vèncer Àustria (Batalla de Sadowa)
		Música
1869	Compon l'Obertura fantasia <i>Romeu i Julieta</i>	<i>Das Rheingold</i> (R. Wagner). <i>Marche pontificale</i> (Ch. Gounod. Himne de la Ciutat del Vaticà des de 1949). Mor H. Berlioz
	Art i ciència	Història
	<i>Guerra i pau</i> (L.Tolstoi). Principis de la química 1869 (D.Mendeléiev)	Els EUA acaben el ferrocarril que els creua de costa a costa
		Música
1871	Compon els tres quartets de corda <i>l'Opus 11</i> en Re major	Arrieta estrena la segona versió de <i>Marina</i>
	Art i ciència	Història
	Bradley patenta l'oleomargarina	Comuna de París. Stanley busca i troba Livingstone
		Música
1872	Compon la <i>Segona simfonia</i> .	<i>Marche funèbre d'une marionnette</i> (Ch. Gounod). R. Wagner col·loca la 1a pedra del Festspielhaus, el seu teatre de Bayreuth (Baviera). Neix J. Malats
	Art i ciència	Història
	Creació del Metropolitan Museum of Art de Nova York. Sorgeix <i>L'Esquella de la Torratxa</i>	Comença la III Guerra Carlina. Moren G. Mazzini i B. Juárez
		Música
1873	Compon <i>La tempesta</i> , op. 18 (1873)	Neix Rakhmaninov
	Art i ciència	Història
	Verlaine dispara Rimbaud, que en aquella època escriu <i>Une saison en enfer</i>	Abdicació d'Amadeu I i I República espanyola: Figueras i F.Pi i Margall, presidents

[Tornar a l'índex](#)

Any	Giuseppe Verdi	Música
1874	Compon <i>Vakula el ferrer</i> , obra que revisarà anys més tard i que titularà <i>Els botins</i> . Inicia la composició del <i>Concert per a piano núm. 1 en si bemoll menor Op. 23</i>	<i>Boris Godunov</i> i <i>Quadres d'una exposició</i> (M. Mussorgskij) R.Wagner acaba la construcció del Festspielhaus i s'instal·la a Bayreuth. Barcelona crea la Societat Wagner. Mor J. A. Clavé, impulsor de les corals catalanes. Neix A. Schönberg
	<u>Art i ciència</u>	<u>Història</u>
	1a exposició impressionista (París)	Restauració borbònica a Espanya
		<u>Música</u>
1875	Durant l'estiu compon la <i>Tercera simfonia</i> . Comença a compondre <i>Les estacions op.37b</i> . Són un recull de 12 peces curtes per a piano.	G.Bizet estrena <i>Carmen</i> i mor. París inaugura l'Opéra Garnier. Neix M.Ravel. Estrena de l'òpera <i>Demon</i> (Rubinstein)
	<u>Art i ciència</u>	<u>Història</u>
	Moren el gramàtic P. A. Larousse, l'escriptor H. C. Andersen i els pintors J. F. Millet i J. C. Corot	Barcelona instal·la la 1a central elèctrica d'Espanya
		<u>Música</u>
1876	Compon <i>Opus 30 en Mi bemoll menor i la Fantasia simfònica op. 32 Francesca da Rimini</i> , una de les seves obres més populars per a gran orquestra.	El teatre de Bayreuth representa la Tetralogia de Wagner. <i>La Gioconda</i> (Ponchielli)
	<u>Art i ciència</u>	<u>Història</u>
	Bell patenta el telèfon, després de l'invent de Meucci. <i>Bal au moulin de la Galette</i> (Renoir)	Mor l'anarquista Bakunin
		<u>Música</u>
1877	Estrena d' <i>El llac dels cignes</i> , op. 20 al Teatre Bolxoi de Moscou. Aquest ballet havia estat compost durant els dos anys precedents.	<i>Le roi de Lahore</i> (J. Massenet). <i>Le timbre d'argent</i> i <i>Samson et Dalila</i> (C. Saint Saëns). <i>Cinq-Mars</i> (Ch. Gounod). <i>Les cloches de Corneville</i> (R. Planquette). <i>L'étoile</i> (E. Chabrier). <i>La Bayadère</i> (L. Minkus). <i>Sonate pour violon et piano 1</i> (G. Fauré). <i>Sinfonie 2</i> (J. Brahms)
	<u>Art i ciència</u>	<u>Història</u>
	<i>La Gare Saint-Lazare</i> (C. Monet). Acaba la publicació per capítols d' <i>Anna Karénina</i> (L. Tolstoi). <i>L'Atlàntida</i> (J. Verdaguer)	Guerra de Rússia i Turquia. Victòria, emperadriu de l'Índia

[Tornar a l'índex](#)

Any	Giuseppe Verdi	Música
1879	Estrena d' <i>Íevgueni Onieguin</i> com a recital al conservatori de Moscou, abans de l'estrena operística de 1881.	Edició de <i>Má vlast</i> (B. Smetana). <i>Violin concerto</i> (J. Brahms). Estrena de l'òpera <i>Nero</i> (Rubinstein) Neixen O. Respighi i A. Maler.
	Art i ciència	Història
	<i>Et dukkehjem</i> (H.Ibsen). 1r laboratori de psicologia experimental (W.Wundt)	Pacte d'Àustria i Alemanya en cas d'atac de Rússia (Doble Aliança). Sorgeix a Rússia el moviment terrorista revolucionari Narodnaya Volya
		Música
1881	Estrena <i>La donzella d'Orleans</i> al Teatre Mariïnski de Sant Petesburg. El mateix any estrena el Concert per a violí i orquestra en Re major, op. 35.	M. Mússorgski mor, ultimant <i>Khovàntxina</i> . <i>Le tribut de Zamora</i> (Ch. Gounod). <i>Hérodiade</i> (J. Massenet). <i>Les contes d'Hoffmann</i> (J. Offenbach). Estrena espanyola de <i>Carmen</i> (Teatre Líric, Barcelona). Neix B. Bartók. El Liceu fa la seva 1a prova de llum elèctrica a la platea.
	Art i ciència	Història
	<i>The portrait of a lady</i> (H. James). Neix P. Picasso	Assassinen el tsar Alexandre II: Alexandre III. Neixen <i>La Vanguardia</i> y <i>LA Times</i>
		Música
1882	Estrena el <i>Concert per a piano núm. 2 en Sol major, op. 44</i>	<i>Má vlast/La meva pàtria</i> (B. Smetana). <i>Dimitrij</i> , 1a versió (A. Dvořák). <i>Parsifal</i> (R. Wagner). <i>La rédemption</i> (Ch.Gounod). Neix J. Turina
	Art i ciència	Història
	Fédora (V. Sardou). Ch. Darwin mor	Mor G. Garibaldi
		Música
1884	Estrena de l'òpera <i>Mazepa</i> al Teatre Bolxoi de Moscou.	B. Smetana mor. <i>Manon</i> (J. Massenet). <i>Le Villi</i> (G.Puccini)
	Art i ciència	Història
	<i>Une baignade à Asnières</i> (G. Seurat)	Neixen el Dow Jones Industrial Average i el Dow Jones Transport Average

Any	Giuseppe Verdi	Música
1885	Estrena de la Suite núm. 3 en Sol major amb un èxit aclaparador.	<i>Le Cid</i> (Massenet). <i>The Mikado</i> (A.Sullivan)
	Art i ciència	Història
	Patent de la 1a motocicleta (G.Daimler amb W.Maybach). Construcció del 1r automòbil, de 3 rodes (K.Benz)	Roma posa la 1a pedra del monument a Víctor Manuel II. Entitats de Catalunya lliuren un Memorial de Greuges a Alfons XII.
		Música
1887	El gener debuta com a director convidat del Teatre Bolxoi on va dirigir les tres primeres representacions de la seva òpera <i>Les sabatilles</i> . Al novembre estrena i dirigeix <i>La fetillera</i> al Teatre Mariïnski de Sant Petersburg.	<i>Otello</i> (G. Verdi). Mor A. Borodin. E. Berliner patenta el gramòfon
	Art i ciència	Història
	1a pedra de la Tour Eiffel (París)	Itàlia emprèn la seva expansió colonial
		Música
1888	Dirigeix l'estrena de la Cinquena simfonia a Sant Petersburg, i la va repetir, en companyia del poema simfònic <i>Hamlet</i> , una setmana després.	F. Viñas debuta i triomfa amb <i>Lohengrin</i> (Liceu). Estrena pòstuma de la 1a òpera de R. Wagner, <i>Die Feen</i> (1833). F. Nietzsche publica <i>Der Fall Wagner- Ein musikanten-Problem</i>
	Art i ciència	Història
	Els EUA funden la National Geographic 1888 Society	Barcelona obre la seva Exposició Universal
		Música
1890,	Al desembre estrena de <i>Píkovaia dama</i> al Teatre Mariïnski de Sant Petersburg	Neix B. Martinů (la seva música tindrà influència de Janáček). <i>Cavalleria rusticana</i> (P. Mascagni). <i>El príncep Igor</i> (A. Borodin). Moren C. Franck i J. Gayarre
	Art i ciència	Història
	<i>The golden bough</i> (J. Frazer)	O. von Bismarck dimiteix com a canceller 1890 alemany. Mor H. Nestlé. Buffalo Bill actua a Barcelona

[Tornar a l'índex](#)

Any	Giuseppe Verdi	Música
1891	Viatja als Estats Units per dirigir la seva <i>Marxa eslava</i> amb l'Orquestra de la Societat Musical de Nova York al concert inaugural del Carnegie Hall.	Primera <i>Cavalleria rusticana</i> en el Gran Teatre del Liceu. Fundació de l'Orfeó Català. <i>Der Vogelhändler</i> (C. Zeller). <i>Ivanhoe</i> (A. Sullivan). <i>El rey que rabió</i> (R. Chapí). Neix R. Tauber
	Art i ciència	Història
	<i>The picture of Dorian Gray</i> (O.Wilde). Mor 1891 A. Rimbaud	<i>Rerum novarum</i> (Lleó XIII)
		Música
1892	Estrena el seu tercer ballet: <i>El trencauous</i> , una de les seves partitures més belles. Al desembre estrena <i>Iolanta</i> , la darrera obra del catàleg operístic al Teatre Mariïnski de Sant Petersburg	<i>Mala vita</i> (U.Giordano). <i>Werther</i> (en alemany i després en francès) i el ballet <i>Le Carillon</i> (J. Massenet). <i>Cristoforo Colombo</i> (A.Franchetti). <i>La Wally</i> (A.Catalani). Estrena de <i>Pagliacci</i> (Leoncavallo) dirigida por A.Toscanini al Teatro dal Verme de Milà).
	Art i ciència	Història
	Fundació de General Electric	J. Martí funda el Partido Revolucionario 1892 Cubano. Bases de Manresa
		Música
1893	Rep el títol de doctor en música per la Universitat de Cambridge. Mor a Sant Petesburg el 6 de novembre, nou dies després de l'estrena de la <i>Sisena simfonia, Patètica</i>	Una vintena de morts per una bomba al Liceu en obrir temporada. <i>Manon Lescaut</i> (Puccini). La Scala estrena <i>Falstaf</i> (Verdí)
	Art i ciència	Història
	Diesel patenta el motor dièsel	Patent de Coca-Cola

“La força del geni de Puixkin arrenca la seva obra del limitat terreny de la poesia i se l'emporta a l'esfera infinita de la música. Els seus versos posseeixen quelcom que penetra fins al fons de l'ànima de l'ésser humà. Aquest “quelcom” és la música”

Piotr Ílitx Txaikovski

[Tornar a l'índex](#)

Playlist

Píkovaia dama

El tombant del segle XIX al XX va ocasionar un canvi d'estil i una disrupció en el llenguatge compositiu. D'alguna manera els compositors avançaven noves idees des de l'òptica nacionalista, tan arrelada en aquell període. Així, el 1890 és un any afortunat per a la creació operística. A banda de *Píkovaia dama*, heus aquí altres exemples de noves creacions per al teatre líric.

P. MASCAGNI

Cavalleria rusticana

Un dels títols més estimats pel públic de tot el món i un dels millors exemples d'òpera verista, es va estrenar al Teatro Constanzi de Roma. Presenta una història tràgica i plena de sofriment situada a la Sicília rural del segle XIX. Un triangle amorós que desperta la venjança per honor del marit enganyat mitjançant una poderosa música que va al cor. *A te la mala Pascua, spergiuro!*

Obraztsova, Domingo, Bruson, Orchestra e Coro del Teatro alla Scala, Prêtre, Philips

C. SAINT-SAËNS

Ascanio

Òpera poc coneguda de Camille Saint-Saëns basada en *Benvenuto Cellini*, que alhora està basat en la novel·la històrica d'Alexandre Dumas pare. El compositor va canviar-ne el nom per no ser confosa amb l'obra de Berlioz.

Richter, Lapointe, Hubeaux, Bertili, Gauvin, Orchestre Haut École Geneve, Tourniaire, Radio France

A. CATALANI

Loreley

Òpera en tres actes d'Alfredo Catalani, és una àmplia reelaboració del *dramma fantastico* del propi Catalani titulat *Elda*, del 1880. *Loreley* es va estrenar al Teatro Regio de Torí, on fou ben acollida, i posteriorment al Covent Garden de Londres i a Chicago. L'òpera explica la història de Loreley, una noia òrfena enamorada de Walter, que n'estima una altra: Anna. Loreley pacta fer-se irresistible, però tot surt malament. Walter s'ofega al riu i Loreley l'esperarà eternament en una roca estirant altres joves al mateix fatal destí.

Suliotis, Cappuccilli, Cecchele, Orchestra del Teatro alla Scala, Gavazzeni, Opera d'Oro

A. BORODÍN

El príncep Ígor

Òpera escrita en quatre actes i un pròleg amb música i llibret del mateix Borodín, a causa de la mort del compositor la partitura va quedar inacabada i van ser Rimski-Kórsakov i Glazunov els responsables d'enllestir-la. Estrenada al Teatre Mariínski de Sant Petersburg, és un dels grans títols del repertori rus de tots els temps. Estrenada al Liceu l'any 1922, no només inclou les cèlebres «Danses polovtsianes», sinó també la bellíssima ària d'Ígor: «Ni sná, ni ótdya izmúchennoy dushé» («Vola amb les ales al vent»).

Christoff, Chekerliiski, Wiener, Todorov, Orquestra de l'Òpera Nacional de Sofia, Semkow, EMI

H. BERLIOZ

Les troyens

Òpera de grans dimensions (cinc actes) basada en l'*Eneida* de Virgili, és el treball més ambiciós d'Hector Berlioz. El millor exemple de *grand opéra* va viure a l'ombra per l'èxit de les òperes de Meyerbeer, i en les seves memòries, el compositor descrivia la intensa frustració de veure l'obra parcialment representada (mai en va veure els dos primers actes i va acceptar que s'estrenés en un teatre de París més petit). Berlioz hi escriu: «Estic segur que he escrit una gran obra; més gran i més noble que tot el que s'ha fet fins ara». Tenia raó!

Vickers, Veasey, Glosspo, Partridge, Howells, Lindholm, Begg, Orchestra of the Royal Opera House Covent Garden, Davis, Philips

---

F. CHUECA

El chaleco blanco

Episodio cómico-lírico (sarsuela) en un sol acte amb música de Federico Chueca i llibret de Miguel Ramos Carrión, es va estrenar al Teatro Felipe de Madrid. L'argument gira entorn d'un dècim de loteria premiat que s'ha extraviat a l'interior d'una armilla blanca. L'origen d'aquesta obra és la juguesca entre un seguit d'amics compositors, que es van apostar un dinar que pagaria qui no pogués escriure una obra a partir d'un tema absurd que sortiria a l'atzar d'un barret. Tot acaba en aquesta obra divertida i extravertida.

Iriarte, Monreal, Portillo, Gran Orquesta de Cámara de Madrid, Argenta, Alhambra

Victor Garcia de Gomar

DIRECTOR ARTÍSTIC DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

“Fa tres hores que he acabat l’òpera [...]. Quan vaig arribar a la mort de Hermann i al cor final, va aclaparar-me de sobte tanta pena per Hermann que vaig començar a plorar. Aquest estat va transformar-se en una forma molt agradable d’histèria. Després vaig descobrir el perquè de la meva angoixa (abans mai no havia vessat ni una llàgrima per un dels meus herois) [...]. Crec que Hermann no és només una raó per il·lustrar un tipus de música, sinó que és real, viu. Fins i tot una persona per la qual pots sentir certa simpatia [...]. Crec que els meus sentiments respecte de l’heroi de la meva òpera tenen un reflex positiu en la música”

Piotr Ílitx Txaikovski

Biografies

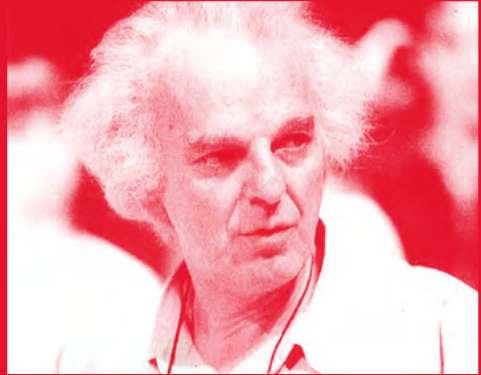

Dmitri Jurowsky

Director musical

Nascut l'any 1979, després de completar els seus estudis de violoncel a Rostock (Alemanya), es formà com a director musical a la Universitat de Música Hans Eisler de Berlín. Posteriorment, a Itàlia amplia els seus coneixements com a director d'òpera, especialment en el repertori rus i italià. Des de l'any 2005 combina la doble vessant de director d'òperes i repertori simfònic. Ha estat director musical de De Vlaamse Opera d'Anvers entre els anys 2011 i 2016, i director principal i artístic de l'Orquestra Simfònica de Moscou, així com director musical de l'òpera estatal Novosibirsk des de 2015. Ha dirigit més d'un centenar de produccions d'òpera en teatres com la Bayerische Staatsoper de Munic, Deutsche Oper Berlin, Semperoper de Dresden, Opéra Bastille de París, Lyric Opera of Chicago, Teatro La Fenice de Venècia, Opéra Monte-Carlo, Grand Théâtre de Genève, Palau de les Arts de València, The Israeli Opera de Tel Aviv, Teatre Bolxoi de Moscou, entre d'altres.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Gilbert Deflo

Director d'escena

Estudià direcció teatral al National Institute for Performing Arts a Brussel·les. Amplia els seus estudis al Piccolo Teatro de Milà, on el director Giorgio Strehler fou el seu mentor artístic. Després d'un breu període com a assistent de direcció al Teatre Nacional de Bèlgica amb Maurice Bejart, realitzà la seva primera direcció d'una òpera. La seva carrera internacional començà a Frankfurt amb *L'amor de les tres taronges* (Prokófiev), l'èxit d'aquesta producció li obrí les portes d'altres teatres alemanys: a Hamburg dirigí *Il barbiere di Siviglia*, *Pelléas et Mélisande* i *Le Grand Macabre*, entre d'altres. A la Deutsche Oper Berlin *Manon Lescaut*, i la primera òpera que dirigí a Itàlia fou *Fra Diavolo* a Palerm. També ha realitzat produccions pels festivals de Macerata i Verona. L'any 1992 presentà a Milà la seva producció de *Rigoletto*, que encara es representa, recentment s'ha pogut veure a Tòquio.

Debütà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1989/90 amb *Simon Boccanegra*, i hi ha tornat amb *La dama de piques* (1991/92, 2002/03 i 2009/10), *L'Orfeo* (1991/92 i 2001/02), *Don Carlos* (1999/00), *Luisa Miller* (2007/08) i *Il trovatore* (2009/10).

William Orlandi

Escenògraf i figurinista

Des del seu debut al Teatro Verdi de Trieste amb l'òpera *L'ultimo selvaggio* de Gian Carlo Menotti, dirigida pel mateix compositor, ha treballat en teatres d'arreu del món com el Teatro di San Carlo de Nàpols, Teatro alla Scala de Milà, Teatro Colón de Buenos Aires, Grand Théâtre de Genève, Opéra National de Paris, Staatsoper Berlin, Teatro Real de Madrid, Arena di Verona, Royal Opera House de Londres, Opernhaus Zürich, entre d'altres. A més, ha col·laborat amb directors com Virginio Puecher, Peter Ustinov, Alberto Fassini, Gino Landi, Giancarlo del Monaco, Dieter Kaegi, Henning Brockhaus, Sarah Schinasi i Joseph Franconi Lee, però en particular amb Gilbert Deflo i Lorenzo Mariani.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1981/82 amb *Don Carlos*, i hi ha tornat amb *Faust* i *Roméo et Juliette* (1982/83), *La dama de piques* (1991/92, 2002/03 i 2009/10), *L'Orfeo* (1992/93 i 2001/02), *Semiramide* (2005/06), *Luisa Miller* (2007/08), *Il trovatore* (2009/10) i en el Concert Joyce DiDonato (2012/13).

Nadejda L. Loujine

Coreògrafa

Es formà en dansa clàssica de molt jove. Després de la seva formació a París, es va unir als ballets nacionals de Rússia i Ucraïna per a completar la seva formació. Ha treballat per a teatre i òpera, en particular col·laborant amb el Théâtre du Soleil, dirigit per Ariane Mnouchkine. També ha signat moltes produccions teatrals, així com del festival de cine de Marràqueix. Va impartir classes de dansa a l'Escola de ballet de l'Opéra National de Paris entre els anys 1992 i 1996. Posteriorment va ser convidada a impartir-ne arreu del món. Des de l'any 2017 és la responsable de la secció de dansa del Centre international de recherche et de réflexions des arts et du spectacle a la Maison des Sciences de l'Homme de París. L'any 1999 el Ministeri de Cultura francès va nomenar-la Chevalier des arts et des lettres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1991/92 amb *La dama de piques*, i hi ha tornat amb el mateix títol les temporades 2002/03 i 2009/10, i *L'Orfeo* (1992/93).

Albert Faura

Il·luminador

Nascut a Barcelona, va cursar estudis d'il·luminació a l'Institut del Teatre de Barcelona i també un curs internacional d'il·luminació organitzat pel British Council a Londres. Ha il·luminat espectacles teatrals, de dansa, òperes, concerts de música i exposicions en l'àmbit estatal i internacional. Ha participat com a il·luminador, entre d'altres, a l'òpera de Los Angeles, a l'Opéra Bastille i al Palais Garnier de París; al Teatro Comunale di Firenze, a la Fenice de Venècia, al Gran Teatre del Liceu i al Teatro Real de Madrid. Compta amb sis premis Butaca, dos premis de la Crítica de Barcelona i dos premis Max.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1992/93 amb *Carmen*, i ha tornat en moltes ocasions, les darreres amb *Il barbiere di Siviglia* (2014/15), *Simon Boccanegra* (2015/16), *Il trovatore* i *Le nozze di Figaro* (2016/17), i *Aida* (2019/20), a més de *La petita flauta màgica* que ha estat present en diverses temporades.

Pablo Assante

Director del Cor del Gran Teatre del Liceu

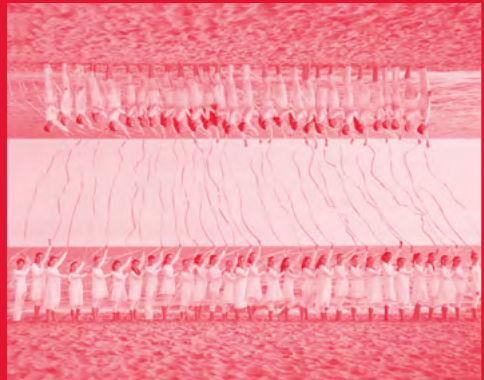
Pablo Assante va néixer a Quilmes l'any 1975. Va començar els estudis de piano als 8 anys a l'Escola de Belles Arts de la seva ciutat natal i després els va continuar al Conservatori Nacional de Buenos Aires. El 1997 va obtenir la Llicenciatura en Música, en les especialitats en Direcció Orquestral i en Direcció Coral, a la Universitat Catòlica Argentina i va prosseguir l'estudi de les dues especialitats al Mozarteum de Salzburg (càtedra Denis Russell / Jorge Rotter i Karl Kamper). Des del 2001, ha treballat com a mestre preparador, com a director d'orquestra i, principalment, com a director del cor en les temporades de diversos teatres lírics, com els de Chemnitz, Frankfurt, Saarbrücken, Dresden (Semperoper) i el Teatro Carlo Felice de Gènova. Com a director d'orquestra, ha dirigit ballet, òpera (entre altres títols, *Cavalleria Rusticana*, *Pagliacci*, *Don Giovanni*, *La vídua alegre*), concerts simfònics i simfonico-corals (com els *rèquiems* de Mozart i Verdi, i la simfonia *Lobgesang*, de Mendelssohn), amb orquestres com la Robert Schumann Philharmonie, la Saarländisches Staatsorchester, l'Orquestra Simfònica Nacional Argentina i l'orquestra del Teatro Carlo Felice de Gènova. Les seves col·laboracions com a director del cor també inclouen el cor Voci Bianche di Roma per al Teatro dell'Opera i l'Acadèmia Nacional de Santa Cecília de Roma; el cor de la Ràdio de Leipzig; el cor de la Simfònica de Bamberg; el cor de l'Òpera de Zuric; el Festival de Pasqua de Salzburg, amb els cors de la Semperoper de Dresden i de l'Òpera de Munic (Parsifal, DVD Deutsche Grammophon), i, més recentment, amb els teatres d'òpera de Xí'an, Pequín, Xangai i Staatsoper München. A més d'un repertori operístic ben ampli que comprèn els títols principals de Wagner, Verdi i Puccini, ha col·laborat com a director de cor en simfonico-corals —com la *Missa Solemnis*, de Beethoven (DVD Unitel); el *War Requiem*, de Britten; l'*Ein Deutsches Requiem*, de Brahms; els oratoris *Das Liebesmahl der Apostel*, de Wagner; *The dream of Gerontius*, d'Elgar, i les simfonies de Mahler 2, 3 i 8— i amb directors com Kurt Masur, Georges Prêtre, Colin Davis, Christian Thielemann, Fabio Luisi i Kirill Petrenko.

Josep Vila i Jover

Director del cor infantil

Nascut a Granollers (1970), va estudiar amb Enric Ribó, Conxita Garcia i Christian Grube. Es director artístic de la Societat Coral Amics de la Unió, on dirigeix Veus - Cor Infantil Amics de la Unió i el Cor de Cambra de Granollers, formacions residents del Teatre Auditori de Granollers. Des del 2017 dirigeix el concert Conte de Nadal d'Albert Guinovart al Gran Teatre del Liceu, i des del 2009 ha participat amb el cor a les òperes Der Rosenkavalier, Werther i Un ballo in maschera. Habitualment fa concerts i gires internacionals arreu d'Europa, Àsia o els Estats Units. és convidat com a director a tallers, trobades i festivals internacionals de cant coral, com Europa Cantat 2015 a Pecs (Hongria), Europa Cantat 2018 a Tallinn (Estonia) o El Canto Nos Une 2018 a Medellín (Colòmbia). Amb els seus cors ha estat premiat en diversos concursos: primer premi i Silver Rose Bowl al concurs Let the Peoples Sing! a Luxemburg (2013), primer premi a Tolosa (2015), finalista al Grand Prix Europeu a Varna (2016) i segon premi a Ejea de los Caballeros (2019).

VEUS - Cor Infantil Amics de la Unió

Fundat el 1996 en el si de la Societat Coral Amics de la Unió de Granollers, el dirigeix Josep Vila i Jover des del seu origen. Ha participat al Festival Castell de Peralada (2016 i 2018), a la Passió segons sant Marc (2018) i Passió segons sant Mateu (2016, 2019) de Johann S. Bach amb Jordi Savall, i en festivals a Taipei (2017), Pequín (2018) o La Folle Journée de Nantes (2019), així com una gira pels Estats Units (2019).

Cal destacar el reconeixement a la trajectòria amb el Premi Guido d'Arezzo (2017), la participació al Grand Prix Europeu de Cant Coral a Varna (2016), el primer premi al Certamen Coral de Tolosa (2015) i el primer premi i Silver Rose Bowl al concurs Let the Peoples Sing! a Luxemburg (2013). Participa pràcticament cada any a la temporada del Gran Teatre del Liceu.

Yusif Eyvazov

Tenor (Hermann)

Nascut a Azerbaidjan, completà els seus estudis a Itàlia. Ha cantat en els principals teatres del món com The Metropolitan Opera de Nova York, Royal Opera House de Londres, Bayerische Staatsoper de Munic, Wiener Staatsoper, Teatro alla Scala de Milà i Opéra National de París. Ha aparegut en diverses gravacions del segell Deutsche Grammophon en títols com *Manon Lescaut* (gravat en directe al festival de Salzburg), així com el disc *Romanza* enregistrat al costat d'Anna Netrebko. L'any 2017 va ser distingit com Artista del poble d'Azerbaidjan. Entre els seus compromisos recents trobem *Don Carlo* a Moscou, *Il trovatore* a Barcelona i París, *Tosca* a Viena, *Turandot* a Salzburg i Verona, *Manon Lescaut* a Palerm i *La fanciulla del West* a Berlín.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2019/20 en el concert Netrebko, Eyvazov i Maltman canten Verdi, i hi ha tornat amb *Il trovatore* en versió concert (2020/21).

George Oniani

Tenor (Hermann)

Nascut a Geòrgia, estudià al Conservatori Nacional de Tbilisi entre els anys 1995 i 2001, sota el mestratge de Nodar Andguladze. Posteriorment, entre el 2001 i el 2003, formà part de l'Accademia di Perfezionamento per Cantanti Lirici del Teatro alla Scala de Milà, on es formà amb Leila Gencer, Luciana Sierra i Luigi Alva. L'any 2002 guanyà el primer premi del Concurs Riccardo Zandonai, el 2003 el gran premi del Concurs Trajan Grozavescu de Romania i el 2005 el primer premi i el de millor tenor del Concurs Bul-Bul de l'Azerbaidjan, entre d'altres. Debutà al Teatro alla Scala de Milà el 2002 amb *Oberto, conte di San Bonifacio*. Des d'aleshores ha cantat al Teatro Carlo Felice de Gènova, Teatro Giuseppe Verdi de Busseto, Teatro Massimo Bellini de Catània, Theatro Municipal do Rio de Janeiro, Finnish National Opera d'Hèlsinki, Teatre Mariïnski de Sant Petersburg, Oper de Bonn, Staatstheater de Hannover, així com al Festival Puccini de Torre del Lago, entre d'altres.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Lukasz Goliński

Baix-baríton (Comte Tomski / Zlatogor)

En el seu repertori hi destaca la seva participació a l'òpera *El rei Roger* a l'Accademia di Santa Cecilia de Roma dirigit per Antonio Pappano, així com als teatres Oper Frankfurt, Polish National Opera de Varsòvia i Prague National Opera. Entre els seus compromisos recents trobem la interpretació de Rangoni (*Boris Godunov*) al festival de Salzburg, Sonora (*La fanciulla del West*) a Staatsoper Berlin i Frankfurt; Baró Scarpia (*Tosca*) a la Royal Swedish Opera d'Estocolm, Escamillo (*Carmen*) a Hamburg, Frankfurt i Praga; Marcello (*La bohème*) a la Royal Opera House de Londres i Opera Australia, entre d'altres. També ha cantat rols com Sparafucile (*Rigoletto*), Elviro (*Serse*), Tonio (*Pagliacci*), Colas (*Bastien und Bastienne*), Masetto (*Don Giovanni*), etc.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Gevorg Hakobyan

Baríton (Comte Tomski / Zlatogor)

Estudià al Conservatori Estatal Komitas d'Erevan (Armènia) amb Sergey Danielyan. L'any 2008 guanyà la Medalla d'or i el Primer premi al concurs Pavel Lisitsian de Moscou, i el 2011 va ser reconegut com a Artista Meritori per la República d'Armènia. La temporada 2019/20 cantà Scarpia (*Tosca*) al Teatro Regio di Torino, Tomsky (*La dama de piques*), Griaznoi (*La núvia del tsar*), Ibn-Hakia (*Iolanta*) i Mazepa al Teatre Bolxoi de Moscou; i Don Carlo di Vargas (*La forza del destino*) a l'Oper Frankfurt. A més, entre els seus compromisos recents trobem Ibn-Hakia al Palau de les Arts de València, Alfio (*Cavalleria rusticana*) al Teatro Carlo Felice de Gènova, Renato (*Un ballo in maschera*) i Tomsky al Teatre Bolxoi de Moscou i Scarpia al Teatre Mariinsky de Sant Petersburg. Al llarg de la seva trajectòria ha cantat en teatres com l' Oper Stuttgart, Teatro dell'Opera di Roma, a les termes de Caracalla o Teatro Comunale di Bologna, entre d'altres.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Rodion Pogossof

Baríton (Príncep Ieletski)

Formà part del programa Lindemann Young Artist Development Program a l'inici de la seva carrera, després de debutar professionalment al Carnegie Hall de Nova York amb la Metropolitan Opera Chamber Ensemble. Canta regularment en teatres i festivals com The Metropolitan Opera de Nova York, Cincinnati Opera, LA Opera de Los Angeles, Oper Graz, així com al festival de Glyndebourne, entre d'altres. L'any 2018 debutà a la Royal Opera House de Londres interpretant Marcello (*La bohème*). Entre el seu repertori trobem papers com Figaro (*Il barbiere di Siviglia*) que ha cantat a ciutats com Hamburg, Santiago de Xile, Detroit i Nova York; Don Giovanni a Oviedo, Belcore (*L'elisir d'amore*) a Glyndebourne, Papageno (*La flauta màgica*) a Los Angeles, *Pagliacci* a Nova York, *Manon Lescaut* a Munic, Raimbaud (*Le Comte Ory*) a Seattle, entre d'altres. L'han dirigit mestres com Enrique Mazzola, James Conlon, Nicola Luisotti i Fabio Luisi.

Debuta al Gran Teatre del Liceu

Andrey Zhilikhovsky

Baríton (Príncep Ieletski)

Estudià direcció coral al Stefan Nyaga Musical College de Chişinău (Moldàvia), també estudià cant, i un cop graduat ingressà al Conservatori Estatal Rimsky-Kórsakov de Sant Petersburg. L'any 2007 va ser finalista del Concurs internacional de Sant Petersburg, el 2009 guanyà un tercer premi al concurs Obraztsova i un altre tercer premi al concurs Maria Bieshu. Com a solista del Teatre Mikhailovsky de Sant Petersburg, ha pogut interpretar rols com Belcore (*L'elisir d'amore*), Schaunard (*La bohème*), Robert (*Iolanta*), Silvano (*Un ballo in maschera*), Baró Douphol (*La traviata*) i Dancaire (*Carmen*). L'any 2011 debutà a l'Òpera Nacional de Letònia com a Figaro (*Il barbiere di Siviglia*) i el 2012 ingressà al Young Artist Programme del Teatre Bolxoi de Moscou, on recentment ha pogut interpretar papers com Ievgeni Oneguín, Malatesta (*Don Pasquale*), Falke (*Die Fledermaus*), Guiglielmo (*Così fan tutte*) i Marcello (*La bohème*).

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

David Alegret

Tenor (Txekalinski)

Ha cantat als teatres de Viena, Zuric, Hamburg, Múnic, Roma, Madrid o Barcelona, així com als Festivals de Salzburg, Garsington o Pesaro, entre d'altres. Molt actiu també en el repertori contemporani, recentment ha participat a les estrenes de les òperes *Les Bienveillantes* d'Hector Parra, i *L'enigma di Lea* de Benet Casablanca, en les quals els compositors van escriure els rols per a ell. Ha estat dirigit per batutes com Bolton, Heras-Casado, Lopez Cobos, Luisi, Minkowski, Muti, Pons, Savall, Weigle i Zedda. En l'àmbit concertístic ha actuat a sales com el Queen Elizabeth Hall de Londres, o el Musikverein i Konzerthaus de Viena. Com a intèrpret de recital, en el seu repertori hi destaquen el Lied alemany i la cançó d'autor català. Ha enregistrat per segells com Harmonia Mundi o Unitel Classica.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2002/03 amb *Il viaggio a Reims*, i ha tornat en nombroses ocasions, les darreres amb *Così fan tutte* (2014/15), *El Pessebre* (2015/16), *Rèquiem* de Mozart (2016/17), *Roméo et Juliette* (2017/18), *L'enigma di Lea* (2018/19) i el concert *Mite i tragèdia d'Electra i Èdip* (2021/22).

Ivo Stanchev

Baix (Surin)

Graduat a l'Acadèmia de Música Pantscho Vladigero de Sofia (Bulgària). Debutà interpretant el rol de Dr Grenvil (*La traviata*) i Raimondo (*Lucia di Lammermoor*) al Palacio Real de La Granja de San Ildefonso, des d'aleshores ha cantat en teatres com el Teatre de la Zarzuela i Teatro Real de Madrid, Opéra de Toulon, The Israeli Opera de Tel Aviv, Deutsche Oper am Rhein de Düsseldorf i Duisburg, National Theater de Mannheim, Hagen Theatre, Teatre Bolxoi de Minsk, Teatre Principal de Palma de Mallorca, així com al festival Immmling. El seu repertori inclou rols com Ramfis (*Aida*), Timur (*Turandot*), Tom (*Un ballo in maschera*), Don Basilio (*Il barbiere di Siviglia*), Un monjo (*Don Carlos*), Simone (*Gianni Schicchi*), Luther i Crespel (*Les contes d'Hoffmann*), Pascual (*Marina*), entre d'altres. Entre els seus propers compromisos trobem Zaccaria (*Nabucco*), Boris Godunov i Colline (*La bohème*).

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2017/18 a *Attila* en versió concert, i hi ha tornat amb *Hamlet* (2018/19) en versió concert.

Nika Guliashvili

Baix (Surin)

Estudià Dret abans de formar-se com a cantant al Conservatori de Tbilisi, on es va graduar l'any 2003. Posteriorment va unir-se a la companyia del Teatre de Tbilisi i més tard es va traslladar a França per unir-se al Centre de formació du CNIPAL de Marseille. Entre els seus compromisos recents trobem rols com Surin a l'Opéra de Toulon en una producció d'Olivier Py, el Metge (*Macbeth*) a l'Opéra Nice Côte d'Azur de Niça amb direcció musical de Daniele Callegari, Zio Bonzo (*Madama Butterfly*) a l'Opéra national de Lorraine de Nancy i a Estrasburg. A més, malgrat la situació pandèmica, ha pogut cantar en versió concert papers com Zúñiga (*Carmen*) a Toló i Fasolt (*L'or del Rin*) a Niça. Entre el seu repertori també trobem rols com el Comanador (*Don Giovanni*), el Rei (*Aida*), Monterone i Sparafucile (*Rigoletto*), Saint-Corentin (*Le Roi d'Ys*), Mephisto (*Faust*), Le Bailli (*Werther*), Gran Sacerdot (*Nabucco*) o Fafner (*Siegfried*).

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Antonio Lliteres

Tenor (Txaplitski)

D'Artà (Mallorca) es formà al Conservatori Superior del Liceu i al de les Illes Balears, i es perfeccionà als Estats Units sota la tutoria de Dolora Zajick (IYDV) i Darrell Babidge (Juilliard School of Music NY). Inicià la seva carrera al Teatre Principal de Palma (Mallorca) participant en diverses produccions. El 2019 debutà amb el rol protagonista (Shakespeare), al Teatro de La Zarzuela de Madrid, en *El sueño de una noche de verano*. També interpretà Rodolfo (*La bohème*) amb la JONC, i Alfredo (*La traviata*) a Milà, amb l'orquestra *La Verdi*. El 2020 cantà de nou Alfredo (*La traviata*) amb l'AAOS, Tamino (*Die Zauberflöte*) al Teatre Principal de Palma, i Macduff (*Macbeth*) amb l'AAOS. El 2021 interpretà el rol d'Alessandro Magno (*Il re pastore*) al Teatro Victoria Eugenia de San Sebastián, Tamino (*Die Zauberflöte*) al Teatro Campoamor de Oviedo i Leandro (*La tabernera del puerto*) al Teatro de La Zarzuela.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Elena Zarembo

Mezzosoprano (La comtessa)

Començà la seva carrera al Teatre Bolxoi de Moscou on hi cantà bona part del repertori rus. Al llarg de la seva trajectòria ha cantat en teatres d'arreu del món com el Teatro alla Scala de Milà, Royal Opera House de Londres, The Metropolitan Opera de Nova York, Opéra National de París, San Francisco Opera, Washington National Opera, Maggio Musicale Fiorentino, Arena di Verona, Bayerische Staatsoper de Munic, així com el festival de Salzburg, entre d'altres. L'han dirigida mestres com Claudio Abbado, Maurizio Arena, Vladímir Aixkenazi, Daniel Barenboim, Myung-Whun Chung, James Conlon, Christoph von Dohnányi, Plácido Domingo, Valeri Guérguiev, Bernard Haitink, Vladimir Jurowski, Carlos Kleiber, James Levine, Fabio Luisi, Zubin Mehta, Daniel Oren, Michel Plasson, Nello Santi, Wolfgang Sawallisch, Giuseppe Sinopoli, etc.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2005/06 amb *La Gioconda*, i hi ha tornat amb *Khovànsxina* (2006/07), *La dama de piques* (2009/10) i *Andrea Chénier* (2017/18).

Larissa Diadkova

Mezzosoprano (La comtessa)

Es graduà al Conservatori Nacional de Leningrad sota la supervisió d'Iraida Levando, i aquell mateix any s'incorporà com a solista del Teatre Mariinsky de Sant Petersburg. El seu repertori inclou un gran nombre de rols del repertori rus com Marfa (*Khovànsxina*), Lubov (*Mazepa*) i la comtessa (*La dama de piques*), entre d'altres. També ha cantat rols per a mezzosoprano d'òperes de Verdi com Ulrica (*Un ballo in maschera*), Amneris (*Aida*) o Azucena (*Il trovatore*), i pel que fa al repertori alemany ha cantat papers com Fricka (*L'or del Rin* i *La valquíria*) i Herodias (*Salome*). Ha cantat en teatres d'arreu del món com The Metropolitan Opera de Nova York, Teatro Real de Madrid, Royal Opera House de Londres, Teatro alla Scala de Milà, Wiener Staatsoper i l'Opéra Bastille de París, així com als festivals de Salzburg o Glyndebourne. L'han dirigida mestres com Claudio Abbado, Riccardo Muti, Iuri Temirkànov, Maríss Jansons, Antonio Pappano, Valeri Guérguiev i Kirill Petrenko.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1980/81 amb *Borís Godunov*, i hi ha tornat amb *Aida* (2007/08).

Lianna Haroutounian

Soprano (Lisa)

Nascuda a Armènia, estudià pianoforte i cant al Conservatori Nacional d'Erevan, on va obtenir el diploma d'Estudis Superiors de Cant, i posteriorment continuà els seus estudis a França al Centre de Formation Lyrique de l'Opéra-Bastille. Al llarg de la seva trajectòria ha cantat en teatres com la Royal Opera House de Londres, The Metropolitan Opera de Nova York, Teatro di San Carlo de Nàpols, San Francisco Opera, Oper Frankfurt, Seattle Opera, Sydney Opera House, Teatro Real de Madrid, La Monnaie de Brussel·les, Staatsoper Unter den Linden de Berlín, Palau de les Arts de València o ABAO de Bilbao, entre d'altres. Entre les seves interpretacions més destacades hi ha Amelia Grimaldi (*Simon Boccanegra*) al Concertgebouw d'Amsterdam i Nova York, Tosca a València dirigida per Nicola Luisotti, Cio-Cio San (*Madama Butterfly*) a San Francisco i Staatsoper Hamburg, Leonora (*Il trovatore*) a Londres, i Elisabetta di Valois (*Don Carlo*) a Berlín, entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2018/19 amb *Madama Butterfly*.

Irina Churilova

Soprano (Lisa)

Cantant habitual del Teatre Mariïnsky de Sant Petersburg, on hi ha interpretat més de 30 rols diferents, entre els que trobem Aida, Elisabetta (*Don Carlo*), Desdemona (*Otello*), Leonora (*Il trovatore*), Leonora (*La forza del destino*), Elena (*I vespri siciliani*), Amelia (*Simon Boccanegra*), Amelia (*Un ballo in maschera*), Elisabeth (*Tannhäuser*), Elsa (*Lohengrin*), Tatiana (*Ievgeni Onegin*), Iolanta, Fevronia (*La llegenda de la ciutat invisible de Kítej i la donzella Fevrònia*), entre d'altres. Ha guanyat premis en concursos de cant com el Hans Gabor Belvedere, concurs de cant de Tolosa de Llenguadoc, així com diversos premis del Concurs Internacional Francesc Viñas. Entre els seus compromisos recents trobem Aida a l'Arena di Verona (2017), Elisabetta (*Don Carlo*) i Amelia (*Un ballo in maschera*) a la Deutsche Oper Berlin (2021) o Norma a l'Oper Graz, entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2011/12 al concert Una altra nit de Montserrat Caballé.

Lena Belkina

Mezzosoprano (Polina / Milvozor)

Entre els seus compromisos recents trobem la interpretació d'Elena (*La donna del lago*) al festival de Wiesbaden (Alemanya), i un recital amb l'Orquestra de Cambra de Viena a l'auditori Zaryadye de Moscou. El seu repertori inclou els papers protagonistes de títols com *La donzella d'Orleans*, *Carmen* o *Teseo*, a més de rols com Varava (*Káta Kabanová*), Ruggiero (*Alcina*), Nicklausse (*Les contes d'Hoffmann*), Isaura (*Tancredi*), Rosina (*Il barbiere di Siviglia*), a més de títols com *Orfeo ed Euridice* o *Filemone e Filemone*, entre d'altres. Òperes que ha pogut cantar en teatres i auditoris com el Queen Elizabeth Hall de Londres, Theater an der Wien, Teatro di San Carlo de Nàpols, Teatro Regio di Torino, La Monnaie de Brussel·les, Grand Théâtre de Genève o la Wiener Konzerthaus, així com al festival de Bregenz. L'any 2020 va estar nominada al premi millor cantant jove de l'any als Opera Award.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Cristina Faus

Mezzosoprano (Polina / Milvozor)

Col·labora habitualment amb les principals orquestres espanyoles i internacionals com Boston Symphony, Los Angeles Philharmonic, Toronto Philharmonic o Orchestra del Teatro La Fenice. Entre d'altres l'han dirigit mestres com Rafael Frühbeck de Burgos, Juanjo Mena, Antoni Ros-Marbà, Guillermo García Calvo, Ralf Weikert o Roberto Abbado. Ha cantat en festivals com el de Rossini de Pesaro i Tanglewood, a més d'actuar al Japó, l'Òpera de Colòmbia, Royal Opera House Muscat i Royal Opera House de Londres. Entre els seus compromisos recents trobem *El capvespre dels déus* a Oviedo, *El barberillo de Lavapiés*, *Cecila Valdés* i *Benamor* al Teatro de la Zarzuela de Madrid; *Arsace (Semiramide)* a Londres, Suzuki (*Madama Butterfly*) a Sant Sebastià, Dalila (*Samson et Dalila*) al Teatro Romano de Mèrida, etc.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2003/04 amb *Il mondo della luna*, i hi ha tornat amb *La forza del destino* (2012/13) i *El capvespre dels déus* (2015/16).

Mircia Pintó

Mezzosoprano (La governanta)

Nascuda a Manresa, cursà estudis de piano i cant completats a Itàlia i França. Ha col·laborat amb mestres com Lorin Maazel, Ottavio Dantone, Jesús López Cobos, Víctor Pablo Pérez, entre d'altres. Ha actuat en òperes com *Giulio Cesare*, *La Cenerentola*, *Il barbiere di Siviglia*, *L'italiana in Algeri*, *Il turco in Italia*, *Il viaggio a Reims*, *Così fan tutte*, *Les contes d'Hoffmann*, *Roméo et Juliette*, *Manon*, *Ievgeni Onegín*, *Parsifal*, *Die Walküre (La valquíria)*, *Ariadne auf Naxos* o *Elektra*.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1998/99 amb *La flauta màgica*, i ha tornat amb *Parsifal* (1998/99), *Lucia di Lammermoor* (1999/00 i 2006/07); *Sly* (1999/00), *La flauta màgica* (2000/01 i 2001/02), *Giulio Cesare* (2000/01), *I puritani* (2000/01), *La valquíria* (2002/03), *Il viaggio a Reims* (2002/03), *Babel 46* (2003/04), *Elektra* (2007/08), *Atlàntida* (2013/14), *Káťa Kabanová* (2018/19) i *Otello* (2020/21). A més ha tingut presència en diversos espectacles al Foyer del Teatre.

Gemma Coma-Alabert

Mezzosoprano (Maixa)

Va obtenir el primer premi del Conservatori Nacional de París i perfeccionà la seva formació a la Guildhall School of Music and Drama de Londres i a Le Studio de l'Opéra de Lyon. Ha actuat a la Wheeler Opera House d'Aspen, Teatro Real de Madrid, Palau de les Arts de València, Teatro de la Maestranza de Sevilla, ABAO de Bilbao, Théâtre National de l'Opéra-Comique i Théâtre des Champs-Élysées de París, així com al festival de Peralada. Treballa regularment amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona (OBC), amb qui ha interpretat obres com *El Pessebre* (P. Casals), *Dante* (E. Granados) i *Rèquiem* de Dvořák, i amb qui té previst cantar el *Rèquiem* de Verdi i *El Giravolt de Maig*.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2003/04 amb *L'enfant et les sortilèges*, i hi ha tornat en moltes ocasions, les darreres amb *El Pessebre* (2015/16), *Le nozze di Figaro*, *Rigoletto* i *Rèquiem* de Mozart (2016/17), *Andrea Chénier* (2017/18), *Luisa Miller* (2018/19), *Lessons in love and violence*, *La traviata* i el concert *Sondra Radvanovsky: Les tres reines* (2020/21).

Marc Sala

Tenor (Mestre de cerimònies)

Nascut a Barcelona, estudià al Conservatori del Liceu amb el tenor Eduard Giménez i al Conservatori Joaquín Rodrigo de València amb Ana Luísa Chova. Ha assistit a classes magistrals de Montserrat Caballé, Raúl Giménez, Leyla Gencer, Luciana Serra, Dolora Zajick o Jaume Aragall. També estudià Història de l'art a la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha cantat en teatres i auditoris com el Palau de la Música Catalana, L'Auditori de Barcelona, Teatro Campoamor d'Oviedo, Ópera de Las Palmas, Teatro Comunale Mario Del Monaco de Treviso, Teatro Comunale di Ferrara, així com al festival Rossini de Wildbad i amb els Amics de l'Òpera de Sabadell. L'han dirigit mestres com Gustavo Dudamel, Riccardo Frizza, Pinchas Steinberg, Corrado Rovaris, Gustav Kuhn, entre d'altres. El seu repertori inclou títols com *La flauta màgica*, *Don Giovanni*, *El rapte en el serrall*, *L'occasione fa il ladro*, *L'elisir d'amore*, *Falstaff*, etc.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2020/21 al concert *Sondra Radvanovsky: Les tres reines*.

Mercedes Gancedo

Soprano (Prilliepa)

Començà els seus estudis l'any 2003 amb Beatriz Manna. Dos anys després fou semifinalista al Concurs Internacional Neue Stimmen de l'Argentina, el seu país natal. El 2008 ingressà a l'Instituto Superior de Arte del Teatro Colón de Buenos Aires, on treballà amb Luis Gaeta, Monica Philibert i Salvatore Caputo, entre d'altres. També ha participat activament en classes magistrals de diversos cantants, com Teresa Berganza, Montserrat Caballé o Mirella Freni.

El seu repertori inclou Despina (*Così fan tutte*), la comtessa (*Le nozze di Figaro*), Giannetta (*L'elisir d'amore*), Mariana (*Das Liebesverbot*), Pamina (*Die Zauberflöte*) i Alisa (*Lucia di Lammermoor*).

El 2011 va rebre la borsa d'estudis de la Diputació de Barcelona al Concurs Francesc Viñas.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2016/17 amb *Rigoletto*, i hi ha tornat amb *L'elisir d'amore* (2017/18), *Madama Butterfly* (2018/19) i *Ca-valleria rusticana* (2019/20).

Serena Sáenz

Soprano (Priliepa)

Estudià al Conservatori del Liceu i a la Hochschule für Musik Hanns Eisler de Berlín. L'any 2018 va guanyar el Premi Mozart de l'Accademia Chigiana de Siena i del Concurs Internacional Francesc Viñas, recentment ha guanyat el concurs de cant Montserrat Caballé. Com a membre del Berlin Staatsooper Studio, ha cantat rols com Pamina (*La flauta màgica*), Frasquita (*Carmen*) i L'ocell del bosc (*Siegfried*), aquestes dues darreres òperes dirigides per Daniel Barenboim. També a Berlín ha cantat rols com Zerbinetta (*Ariadne auf Naxos*), i properament té previst cantar-hi Zerlina (*Don Giovanni*) i Nanetta (*Falstaff*). Entre els seus compromisos recents hi ha la interpretació de Pamina a l'Òpera d'Oviedo, Clorinda (*La Cenerentola*) a l'Opéra national de Montpellier, Norina (*Don Pasquale*) a Sabadell, Pàpagaena (*La flauta màgica*) al Gran Teatre del Liceu, entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2020/21 amb *Lucia di Lammermoor*.

Relació personal Gran Teatre del Liceu

DIRECCIÓ GENERAL

Valentí Oviedo

Secretaria de direcció

Ariadna Pedrola

Assessoria jurídica

Elionor Villén

Gemma Porta

Lola Pozo Flor

DIRECCIÓ ARTÍSTICA I PRODUCCIÓ

Víctor García de Gomar

Leticia Martín

Planificació

Yolanda Blaya

Contractació i figuració

Albert Castells

Meritxell Penas

Producció executiva

Sílvia García

Míriam Martínez Ferrer

Joan Rimbau

Producció d'esdeveniments

Muntsa Inglada

Deborah Tarridas

Sobretítols

Anabel Alenda

Gloria Nogué

DIRECCIÓ MUSICAL

Josep Pons

Conxita García

Antoni Pallès

Josep M. Armengol

Agnès Pérez

Núria Piquer

Arxiu musical

Josep Carreras

Elena Rosales

Mestres assistents musicals

Rodrigo de Vera

Vanessa García

David-Huy Nguyen-Phung

Jaume Tribó

Véronique Werklé

Regidoria musical

Lluís Alsius

Luca Ceruti

Micky Galindo

Sebastián Popescu

Orquestra

Kai Gleusteen

Oscar Alabau

Olga Aleshinski

Nieves Aliaño

Oriol Algueró

César Altur

Andre Amador

Joaquín Arrabal

José Barcero

Sandra Luisa Batista

Joan Andreu Bella

Lluís Belver

Francesc Benítez

Jordi Berbegal

Josep M. Bernabeu

Claire Bobij

Kostadin Bogdanoski

Bettina Brandkamp

Esther Braun

Merce Brotons

Pablo Cadenas

Javier Cantos

Josep Antón Casado

Andrea Ceruti

J. Carles Chordà

Carles Chordà

Francesc Colomina

Albert Coronado

Charles Courant

Savio de la Corte

Birgit Euler

Juan Pedro Fuentes

Alejandro Garrido

Gabriel Graells

Juan González Moreno

Ródica Mónica Harda

Piotr Jeczmyk

Lourdes Kleykens

Aleksandar Krapovski

Magdalena Kostrzewszka

Émilie Langlais

Paula Lavarías

Francesc Lozano

Jing Liu

Kalina Macuta

Sergii Maiboroda

Darío Mariño

Enric Martínez

Jorge Martínez

Manuel Martínez

Juanjo Mercadal

Jordi Mestres

Aleksandra Miletic

Albert Mora

David Morales

Liviu Morna

Mihai Morna

Salomé Osca

Emili Pascual

Ma Dolors Paya

Enric Pellicer

Raúl Pérez

Cristoforo Pestalozzi

Ionut Podgoreanu

Alexandre Polonski

Sergi Puente

Annick Puig

Ewa Pyrek

Joan Renart

Ma José Rielo

Artur Sala

Guillermo Salcedo

Fulgencio Sandoval

Cristian Sandu

João Seara

Javier Serrano

Oleg Shport

João Paulo Soares

Oksana Solovieva

Juan M. Stacey

Barbara Stegemann

Raul Suárez

Renata Tanellari

Guillaume Terrail

Franck Tollini

Yana Tsanova

Marie Vanier

Bernardo Verde

Jorge Vilalta

Matthias Weinmann

Cor

Pablo Assante

Alejandra M. Aguilar

Margarita Buendía

José L. Casanova

Alexandra Codina

Xavier Comorera

Miguel Ángel Curras

Dimitar Darlev

Gabriel Antonio Diap

Mariel Fontes

Maria Genís

Elisabeth Gillming

Ignasi Gomar

Oihane González de Vinaspre

Olatz Gorrotxategi

Lucas Groppo

Gema Hernández

Andrés Omar Jara

M. Carmen Jiménez

Sung Min Kang

Yordanka Leon

Graham Lister

Raquel Lucena

Mónica Luezas

Elisabet Maldonado

Aina Martín

Xavier Martínez

Ivo Mischev

Raquel Momblant

Daniel Muñoz

M. Àngels Padró

Plamen G. Papazikov

Eun Kyung Park

Natalia Perelló

Marta Polo

Joan Prados

Joan Josep Ramos

Miquel Rosales

Olga Szabo

Llorenç Valero

Ingrid Venter

Elisabet Vilaplana

Helena Zaborowska

Guisela Zannerini

Servei educatiu i El Liceu Apropa

Jordina Oriols

Irene Calvís

Julia Getino

Carles Gibert

Josep Maria Sabench

Pilar Villanueva

DEPT. COMUNICACIÓ I EDICIONS

Nora Farrés

Prensa

Joana Lladó

Digital

Christian Machió

Edicions

Sònia Cañas

Arxiu

Helena Escobar

Enric Escofet

Producció d'audiovisuals

Clara Bernardo

Berta Regot

Santi Gila

Disseny

Lluís Palomar

[Tornar a l'índex](#)

DEPT. ECONOMICOFINANCER

Ana Serrano

Cristina Esteve

Núria Ribes

Control econòmic

M. Jesús Fèlix

Gemma Rodríguez

Comptabilitat

Jesús Arias

M. José García

Tresoreria i assegurances

Jordi Cabrero

Roser Pausas

Compres

M. Isabel Aguilar

Javier Amorós

Eva Grijalba

Anna Zurdo

DEPT. DE MÀRQUETING I COMERCIAL

Mireia Martínez

Montse Cardona

Jesús García

Teresa Lleal

Gemma Pujol

Judith Ruiz

Abonaments i localitats

M. Carme Aguilar

Clara Cebrián

Aroa Lebron

Ariadna Porta

Sonja Puig-Gròs

Marta Ribas

Gemma Sánchez

Berta Simó

DEPT. DE PATROCINI, MECENATGE I ESDEVENIMENTS

Helena Roca

Paula Gómez

Laia Ibarz

Sandra Oliva

Mireia Ventura

Esdeveniments

Isabel Ramón

Marcos Romero

Paulina Soucheiron

DEPT. DE RECURSOS HUMANS I SERVEIS GENERALS

Jordi Tarragó

Administració de personal

Jordi Aymar

Mercè Siles

Formació i seguretat i salut laboral

Rosa Barreda

Recepció

Cristina Ferraz

Servei mèdic

Mireia Gay

Seguretat

Ferran Torres

Informàtica

Raquel Boza

Pilar Foixench

Raúl López

Sara Martín

Xavier Massotti

Instal·lacions i manteniment

Susana Expósito

Elena Ferré

Domingo García

Isaac Martí

DEPT. DE RELACIONS INSTITUCIONALS

Estefania Sort

Relacions Públiques

Pol Avinyó

Yolanda Bonilla

Laura Prat

Sala

Bruna Bassó

Aina Callau

Marian Casals

Ana López

María Nuño

Xavier Pérez

Marta Pasarín

Alicia Pizcueta

Marc Roucaud

Judith Vila

DEPT. TÈCNIC

Xavier Sagrera

Oficina tècnica

Marc Comas

Guillermo Fabra

Paula Miranda

Natalia Paradela

Eduard Torrents

Coordinació escènica

María de Frutos

Miguel Àngel García

Txema Orriols

Administració de personal

Cristina Viñas

Judit Villalmanzo

Logística i transport

José Jorge González

Eloi Batalla

Blai Munuera

Lluís Suárez

Diego Raúl Villanueva

Maquinària

Albert Anguera

Ricard Anguera

Joan A. Antich

Natalia Barot

Pere Bonany

Albert Brignardelli

Raúl Cabello

Ricard Delgado

Yolanda Escoda

Sebastià Escutia

Emili Fontanals

Àngel Hidalgo

Ramon Llinas

Eduard López

Gonzalo Leonardo López

Francesc X. López

Begoña Marcos

Aduino J. Martínez

Manuel Martínez

Roger Martínez

Eduard Melich

Bautista V. Molina

Albert Pena

Esteban Quífer

Carlos Rojo

Salvador Pozo

Esther Sanclemente

Jordi Segarra

Marc Tomàs

Luminotècnia

Susana Abella

Elena Acerete

Ferran Capella

Sergi Escoda

Oriol Franquesa

Jordi Gallues

J. Pere Gil

Anna Junquera

Joaquim Macia

Francesc Macip

Antoni Magrina

Vicente Miguel

Enric Miquel

Alfonso Ochoa

Carles A. Pascua

Robert Pinies

José C. Pita

Ferran Pratdesaba

Josué Sampere

Tècnica d'audiovisuals

Jordi Amate

Antoni Arrufat

Guillem Guimerà

Amadeo Pabó

Carles Rabassa

Josep Sala

Antoni Ujeda

Àngel Vílchez

Attrezzo

Javier Andrés

Stefano Armani

José Luis Encinas

Montserrat Gandia

Emma García

Miguel Guillén

Antoni Lebrón

Ana Pérez

Lluís Rabassa

Cristina Regueras

Jaume Roig

Josep Roses

Mariano Sánchez

Vicente Santos

Regidoria

Llorenç Ametller

Immaculada Faura

Xesca Llabrés

Jordi Soler

Sastreria

Rui Alves

Alejandro Curcò

Rafael Espada

David Farré

Cristina Fortuny

Carme González

Esther Linuesa

Jaime Martínez

Dolors Rodríguez

Gloria Royo

Javier Sanz

Montserrat Vergara

Ana Sabina Vergara

Alba Viader

Patricia Viguer

Eva Vílchez

Caracterització

Susana Ben Hassan

Monica Núñez

Liliana Perena

Miriam Pintado

Núria Valero

[Tornar a l'índex](#)

Direcció

Nora Farrés

Coordinació

Sònia Cañas, Helena Escobar i Enric Escofet

Continguts

Albert Galceran i Jaume Radigales

Col·laboradors en aquest programa

Albert Galceran, Jaume Radigales, Eva Sandoval, Jaume Tribó

Disseny original

Bakoom Studio

Disseny

Minimilks

Fotògrafs

Antoni Bofill, Christian Machío

Copyright 2022:

Gran Teatre del Liceu sobre tots els articles d'aquest programa i fotografies pròpies

Informació sobre publicitat i Programa de Patrocini i mecenatge

liceubarcelona.cat / mecenes@liceubarcelona.cat / 93 485 86 31

Comentaris i suggeriments

edicions@liceubarcelona.cat

La Fundació del Gran Teatre del Liceu és membre de

El Gran Teatre del Liceu ha obtingut les certificacions

EMAS (Ecomanagement and Audit Scheme)

ISO 14001 (Sistema de gestió ambiental)

ISO 50001 (Sistema de gestió energètica)

Distintiu de garantia de qualitat ambiental

Liceu

175

175

Opera
Barcelona